

Izbaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, mesečna naročnina
Din 20.—, za tujino Din 30.—.
Uredništvo v Ljubljani, Gregor-
čičeva ulica št. 23. Telefon ured-
ništva 80-70. 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Št. 8.

Ljubljana, dne 11. junija 1930.

Leto I.

Karol II., kralj romunski

Nagli razvoj dogodkov po prinčevem povratku - Novi položaj prejšnjega mladoletnega kralja - Madjarske želje in špekulacije o personalni uniji z Romunsko - Razkol med liberalci

Bukarešt, 10. junija. Po svečani prisegi pred veliko narodno skupščino je izdal kralj Karel II. sledeči proglas na narod: »Vsem Romunom! Gnan po svoje domovinski ljubezni sem prišel med svoj narod, da po svojem prizadevanju postanem branitelj svojega naroda. Ko so me pred štiri leti z nerazumljivi sredstvi, ki so bila naperjena proti mojemu dragemu očetu in meni, odstranili z ljubljene domovine, nisem mislil, da bo moj oče tako hitro umrl. Sedaj, ko sem v Vaši sredi, s srcem, polnim ljubezni do vseh Romunov, me navdušuje edina misel, da pomagam narodu do blagostanja. V moji duši ni niti sence maščevalnosti proti onim, ki so med mojo odsotnostjo mislili, da morejo razrušiti duševne vezi, ki me vežejo z mojim narodom. Sedaj, v težkih trenutkih, ki jih mora prestopiti narod, apeliram najtopleje na sinove dežele, da bi odkritosrečno sodelovali pri razvoju živih sil naroda. Zato od vseh, brez kakršne koli političnega mišljenja, vere in jezika, da me uspešno podpirajo, da bo vse naše delo za domovino uspevalo. Karel.

Bukarešt, 10. junija. V nedeljo popoldne je bil sprejet v avdijenci predsednik romunske vlade g. Mironescu. G. Mironescu je izročil v roke novega vladarja demisijsko celokupno svoje vlade.

Bukarešt, 10. junija. Včeraj ob 11. uri je bila otvorjena seja velike narodne skupščine. Najprej sta se sestala senat in poslanska zbornica posebej. V obeh zbornicah so bili predlogi vlade, naj se razveljavi zakon od 4. januarja 1926., soglasno sprejeti. Ob 11.30 se je nato sestala velika narodna skupščina. Bivši pravosodni minister Junian, ki je vršil funkcijo predsednika, je predlagal, naj se akt od 4. januarja 1926. razveljavi ter princ Karol proglasi za

romunskega kralja. Najprej pa je bilo treba proglasiti princa Karla zopet za prestolonaslednika. Po poslovnem redu se je moral tozadevni predlog odstopiti posebnemu odboru v proučitev. V ta namen je bila velika narodna skupščina za nekaj časa prekinjena. Ko je omenjeni odbor opravil predpisano formalnost, se je seja zopet nadaljevala. Po krajši razpravi, pri kateri so govorniki posameznih strank izjavili, da sprejemajo predlog bivšega ministra Juniana, se je vršilo tajno glasovanje, katerega rezultat je bil, da so vsi člani velike narodne skupščine razen enega glasovali za predlog. Princ Karel je bil s 485 glasovi proti enemu proglašen za romunskega kralja. Z istim glasovanjem se je sprejel tudi predlog o ureditvi položaja dosedanjega mladoletnega kralja Mihaela, kateri je proglašen za prestolonaslednika ter bo kot tak nosil naslov »vojvode od Albe Julije«. S tem si ohrani sin novega kralja tudi pravico do naziva »veličanstvo«. Po glasovanju so prirejali poslaneci kralju, ki bo nosil ime Karel II., burne ovacije.

Popoldne ob 13.30 se je kralj Karel II. pripeljal v častnem spremstvu v skupščino ter položil vladarsko prisego na ustavo. Po prisegi in ko se je poleglo navdušenje, je imel novi kralj nagovor na poslance, kateri so mu prirejali tudi tem povodom navdušene ovacije.

Bukarešt, 10. junija. AA. Vlada je odpovedala romunskega poslanca v Parizu Diamandija.

Bukarešt, 10. junija. d. Nova romunska vlada bo jutri definitivno sestavljena. Novi kralj Karel je danes konferiral z vodilnimi romunskimi politiki in voditelji strank. Generala Averescu in Presan sta bila imenovana za maršala. Danes so bile razširjene govorice, da bo poverjena sestava nove vlade generalu Presanu. Ta vlada bi imela značaj vojaške diktature.

Te vesti so bile povsod zelo skeptično in rezervirano sprejete.

Bukarešt, 10. junija. d. Proti proglasitvi Karla za romunskega kralja so v narodni skupščini v nedeljo glasovali le socialni demokratje in to z načelnega republikanskega stališča. V splošnem nimajo socialisti nikakih večjih pomislekov proti novemu kralju.

Razdor v liberalni stranki je gotovo dejstvo. Vodja liberalcev Vintila Bratianu, brat pokojnega velikega romunskega državnika in ustanovitelja liberalne stranke, je še vedno odločen nasprotnik Karla, do čim nekateri liberalci simpatizirajo z njim. Sin Vintile Bratianu Jurij je nasprotno naklonjen Karlu ter zagovarja njegovo akcijo. Zaradi načelnih diferenc so mnogi liberalci izstopili iz stranke odnosno so bili iz nje izključeni, tako Jurij Bratianu. O voditelju liberalne stranke Vintilu Bratianu so se raznesle vesti, da je, ko je izvedel, da je Karel proglašen za kralja, poskušal izvršiti samomor, kar pa so pravočasno preprečili.

Nacionalisti-zaranisti so gospodarji položaja. Njih stališče je močno okrepljeno.

Bukarešt, 10. junija. d. Razširjene so bile vesti, da bo uvedeno kazensko postopanje proti nekaterim voditeljem liberalne stranke, ki so bili zakrivil svojačasni izgon Karla odnosno njega abdikacije. Na drugi strani pričakujejo, da bo kralj podpisal dalekosežno politično in vojaško amnestijo. Zanimivo je, da so bili nekateri Karlu prijazni generali in diplomati stavljeni na razpoloženje. Tako je upokojen general Mardarescu, poveljnik romunske vojske med svetovno vojno proti Madjarski ter romunski poslanik v Parizu in bivši zunanji minister Diamandi. Zadnji je stavljen na razpoloženje v prvi vrsti zato, ker je organiziral najstrožjo kontrolo o delovanju in življenju Karla v inozemstvu.

Monakovo, 10. junija. d. Kraljica-mati Marija biva v Oberammergau-u. Napram novinarjem se je kraljica izrazila, da ni ničesar vedela o akciji kralja Karla. Odločno je zanikala vesti, da bi bila pobegnila iz Romunske. Še danes ali jutri se vrne nazaj v Bukarešt.

Budimpešta, 10. junija. d. Madjarski politični krogi zasledujejo razvoj dogodkov na Romunskem z največjo pozornostjo ter jih živahno komentirajo. Mnogi odlični politiki so podali listom dajše izjave o novi situaciji na Romunskem, v kolikor vpliva tudi na zunanje-politični položaj Madjarske kot sosedje Romunske. Grof Apponyi je novinarjem izjavil, da je treba dogodke na Romunskem motriti z rezervirano. Pojavile so se vesti, da je Karel zelo naklonjen Madjarski in da bo napram Madjarski spremenil politični kurz. Treba je počakati, da dogodki sami potrdijo Karlovo prijazno stališče napram Madjarski. Bivši minister dr. Lukacs smatra za neverjetno, da bo kralj Karel usmeril napram Madjarski prijaznejšo politiko in da bo položaj madjarske narodne manjšine na Sedmograškem znatno izboljšan.

Korespondenčni urad uradno dementira vse danes dopolne razširjene govorice, da pride do personalne unije med Madjarsko in Romunsko. Vesti o personalni uniji je najprej razširil angleški in ameriški tisk. Po teh vesteh so gotovi starejši politiki uvedli akcijo, da bi se ustvarila personalna unija med Madjarsko in Romunsko ter da bi bil proglašen kralj Karel v kratkem za kralja Madjarske. Po informacijah korespondenčnega urada so vse te kombinacije neutemeljene in brez vsake podlage.

Dunaj, 10. junija. d. Kljub uradnim dementijem madjarske vlade se na Dunaju še vedno vzdržujejo vesti o personalni uniji med Madjarsko in Romunsko. Za ta načrt delujejo močne tajne sile.

Komunistični izgredi v Avstriji

Lilienfeld, 10. junija. z. V Praisenu so komunisti priredili veliko zborovanje. Na zborovanju je prišlo do spopada z orožniki. Komunisti so pobili in vrgli iz dvorane vladnega komisarja dr. Jožefa Allingerja in orožniškega kapetana Windischa. Zastopnika oblasti sta pozvala na pomoč večjo četo orožništva in se vrnila pred zborovališče, kjer sta pozvala komuniste, naj se predajo. Komunisti pa so pričeli metati nanje stolice, kozarce in steklenice. Ko je orožništvo zapretilo s puškami, so se komunisti vdali. Bili so aretirani vsi prisotni zborovalci - okrog 300 po številu, ter prepeljani na dvorišče neke tovarne, kjer so bili preiskani. Orožniki so 40 ljudi zadržali v zaporu, ostale pa odpravili na Dunaj.

Akademija Rdečega križa

Beograd, 10. junija. z. V nedeljo se je v Beogradu vršila svečana akademija Rdečega križa. To je VIII. akademija, ki se vrši v spomin na poroko Njunih Veličanstev kralja in kraljice.

Akademijo je otvoril ob 11. uri predsednik Oblastnega odbora Rdečega križa Marko Leko z govorom, v katerem je naglasil, da se dan Rdečega križa prireja kot spomin na poroko Njunih Veličanstev. Vsi udeleženci akademije so ob tem priredili kralju in kraljici spontane manifestacije. Nato je govorili še general Radulović o pomenu Rdečega križa o notranjem in mednarodnem življenju. Isti dan je bila prirejena tudi nabiralna akcija za Rdeči križ.

Obisk ministra Grandija v Varšavi

Varšava, 10. junija. AA. Italijanski minister za zunanje zadeve Grandi je v spremstvu poslanika Martina Franklina obiskal poljskega ministra za zunanje zadeve grof Zaleskega. Nato je bil v posetu pri predsedniku republike. Popoldne je s predsednikom poljske republike prisostvoval mednarodnim konjskim dirkam, pri katerih je zmagala italijanska skupina in si osvojila kupo narodov in posebno nagrado predsednika poljske republike.

Varšava, 10. junija. AA. Poljska agencija poroča, da je poljski minister za zunanje zadeve grof Zaleski priredil banket na čast italijanskemu ministru Grandiju. Po večerji je bila velika zabava. Med večerjo je grof Zaleski dvignil čašo na zdravje italijanskega naroda in kralja, napredek Italije in zdravje predsednika italijanske vlade Mussolinija in ministra za zunanje zadeve Grandija. V svojem govoru je grof Zaleski naglašal veliko radost poljske prestolnice in vse Poljske radi poseta, ki ga je napravil Poljski italijanski minister za zunanje zadeve Grandi. Zatem je grof Zaleski opozoril na tradicionalne vezi prijateljstva med Poljsko in Italijo. Med Poljsko in Italijo obstoji tesna kulturna sorodnost, ker je Italija mati latinske civilizacije. Zaradi te sorodnosti, je dejal Zaleski, je v obeh državah isti duh in istovetnost pojmovanja nacionalne politike, nacionalnih zahtev, ki slone na pravičnosti. Oba naroda imata enaka naziranja o političnih vprašanjih, ki je od njih odvisna varnost v Evropi. Ta politika stremi za tem, da se mir v Evropi učvrsti. V svojem odgovoru je italijanski minister za zunanje zadeve

rekel, da prinaša na Poljsko najlepše želje Italije, Mussolinija in fašistične vlade. Zatem je Grandi objavil, da bosta poljsko poslaništvo v Rimu in italijansko v Varšavi izpremenjeni v veleposlaništvi. Zatem je ugotovil, da predstavljajo medsebojna prijateljska čustva v obeh državah močno oporo za vzajemne odnose med Italijo in Poljsko. Poljska zavzema med evropskimi narodi zaradi genijalnosti in patriotične prešingenosti generala Pilsudskega mesto, ki ji gre. Poljska, je dejal Grandi, je konstitutivni element sporazuma in miru v Evropi. Naposled je Grandi dvignil čašo na zdravje predsednika poljske republike Mošickega, na zdravje generala Pilsudskega, ministra za zunanje zadeve Zaleskega in napredek Poljske.

Velika letalska nesreča v Karlovih varih

Karlove Vari, 10. junija. k. Včeraj se je vršil mednarodni aero-meeting Masarykove letalske lige. Ob tej priliki je najboljši češkoslovaški letalec štabni kapetan Malkovski okrog 5. ure popoldne padel iz višine 500 metrov in se tako težko ranil, da je kmalu zatem v bolnici izdihnil. V znak žalosti je bil meeting nemudoma prekinjen.

Malkovski je v zraku izvedel tri smrtne skoke in se nato začel v spirali spuščati proti zemlji. Izgleda, da se je spustil prenizko in da se nato ni mogel več z letalom dvigniti v zrak. Na tribuni je sedela njegova sorodnica in je, ko se je zgodila nesreča, padla v nezavest.

Vprašanje rednih pomorskih zvez z Južno Ameriko

Beograd, 10. junija. z. Končno so sklenjene dolgoročne pogodbe med Jugoslovenskim Lloydom ter Oceanio na eni strani in državo na drugi strani. Pogodbe so sklenjene za deset let in urejajo vsa vprašanja glede rednih trgovskih prog med našimi lukami in med lukami Južne Amerike. Te proge bo vzdrževal Jugoslovenski Lloyd. Drugo progo, in sicer med našimi lukami ter med Španijo in Levanto, bo vzdrževala Oceania. Razen tega obstoj še redna proga med našimi lukami in med Kanarskimi otoki. S temi tremi novimi programi dobi naše gospodarstvo krepko možnost, da odda svoje blago na tuja tržišča. Pričakujejo, da bo ob aktivnem delovanju našega gospodarstva in v skupnosti z utemeljitelji teh prog zagotovljena tudi rentabilnost teh prog. Z istimi pogodbami sta se obe naši broderski družbi zavezali, da obnovita svoj plovni park, in sicer: Jugoslovenski Lloyd poveča tonažo z nabavo 6 velikih novih prekoocenanskih parnikov, z 10—14 tisoč tonami nosilnosti in z brzino od 10—12 morskih milj. Oceania pa nabavi 4 nove ladje z nosilnostjo od 3 do 3.500 ton in z brzino 14 morskih milj.

Ženeva, 10. junija. AA. Izšlo je poročilo ravnatelja mednarodnega urada za delo Thomasa za letno skupščino, ki se sestane danes. Poročilo obsega podrobne podatke o delovanju mednarodnega urada za delo v preteklem poslovnem letu. Poročilo prinaša med drugim tudi podatke o organizaciji socialnega zavarovanja v Italiji.

Koncentracijska vlada

Eno najbolj mučnih poglavij v bivših strankarskih vladah so bile večne vladne krize. Pravzaprav je bila sploh vsaka vlada v vedni krizi, če ne odkriti, pa vsaj latentni. To je šlo že tako daleč, da se pri nas sploh že ni več vladalo, temveč samo krizarilo. Kakor morske kače so se vlekle te vladne krize skozi vse naše parlamentarno življenje, da je zaostajalo vse delo in da je vladala povsodi največja negotovost. In ker se je vrhu tega s spremembo vlade menjal tudi uradniški aparat, ni bil noben uradnik gotovo, če ni čez noč izgubil svojega mesta. Mesto da bi uradniki posvetili vse svoje moči uradu, so morali prisluškovati, kako se razvija situacija v Beogradu in paziti, da s spremembo vlade ne izgube tudi svoje službe.

Nič manj pa ni trpelo od večnih vladnih kriz naše gospodarstvo. Vladna politika se je z vsako vladno spremembo menjala in enkrat so določali smer vladne gospodarske politike uvozniki, drugič pa izvozniki, enkrat so bili merodajni producenti, drugič pa konsumenti. Naravno, da pri takšni negotovosti ni bil mogoč noben napredek našega gospodarstva, saj ni bila mogoča niti pravilna kalkulacija. Zato je naravno, da so se zlasti iz gospodarskih krogov vedno bolj množili glasovi, da treba narediti tem večnim vladnim krizam konec in da se morajo stranke že enkrat sporazumeti, da se prične resno delo in da se ne zapravlja čas in denar vsled neprestanega krizarjenja. Pa vsi ti apeli in najsi so bili še tako podprti z razlogi, so bili zaman, ker se stranke niso hotele in mogle sporazumeti. Zlasti pa so imele malo volje za sporazum stranke, ki so bile na vladi ali ki so upale, da jih prihodnja kriza dvigne na vlado, ter se sploh niso hotele sporazumeti, ker naj bi delile oblast z drugimi. In tako so propadli vsi poskusi za ustvaritev koncentracijske vlade, pa čeprav je bila dostikrat že iz političnih vzrokov koncentracijska vlada dolžnost.

Saj ni bila naloga koncentracijske vlade samo ta, da reši državo od večnih kriz, temveč njena naloga je bila predvsem ta, da zbere vse žive sile naroda in da s tem omogoči napredek države na vseh poljih materijalne in duševne kulture. Po razdejantjih, ki ga je zapustila svetovna vojna, je bilo to zbiranje narodnih sil še dvakrat bolj nujno in zlasti še vsled našega mednarodnega položaja, ko smo mogli le s podvojenim delom premagati vse ovire, ki nam jih je dan na dan pokladala pred nas dobro organizirana tuja propaganda.

Kljub vsem tem težkim nalogam pa ni moglo priti do koncentracijske vlade, dokler so vladale stranke. Strankarski interes ni potreboval koncentracijske vlade, ker so bili splošni interesi šele na drugem mestu. Šele 6. januar je z likvidacijo strank ustvaril možnost za koncentracijsko vlado in danes ta tudi v resnici obstoja. V sedanji vladi so zastopani vsi kraji, vsa plemena in vse vere Jugoslavije. A ne samo to! V sedanji vladi so tudi voditelji in člani vseh nekdanjih strank, da je sedanja koncentracijska vlada v vsakem pogledu koncentracija vseh narodnih sil. Čeprav pa so v sedanji vladi voditelji in člani vseh bivših strank, pa niso v vladi kot strankarji, temveč le kot izkušeni javni delavci. To pa je ravno največja dragocenost sedanje vlade. V sebi je zbrala vse dobrine bivših strank, izločila pa iz sebe vsak strankarski vpliv. Ali z drugimi besedami, kar je bilo gradilnega in pozitivnega v strankah, to je danes v vladi, kar pa je bilo razkahalnega in negativnega, to je iz nje izločeno. Dobili smo tako naravno idealno koncentracijsko vlado, takšno, kakršne smo si vedno želeli, koncentracijsko vlado, ki združuje vse elemente dela, ki pa v svoji sredi ne trpi prepirov.

V tem pa je baš največja vrednost sedanje koncentracijske vlade in v tem je tudi nauk za vse nas, kako treba delati, da bomo tudi mi pomagali k splošnemu napredku države. Vsi moramo delovati složno, vsi se moramo po vaseh, trgih in mestih sporazumeti za složno delo, vsak preprija izločiti iz naše srede. Koncentracija v vladi mora slediti koncentracija v narodu in napredek vsega naroda in države se bo pričel v največjem obsegu. Krizarjenja je konec in konec mora biti tudi prepirov v narodu. Nova miselnost složnega dela in medsebojnega zaupanja mora zavladati povsodi in srečna doba Jugoslavije se je pričela.

Poročilo Simonove komisije o Indiji

Prvi del objavljen - Listi ga smatrajo za najvažnejšo parlamentarno listino sedanjega časa

London, 10. junija. AA. Prvi del poročila Simonove komisije o indijski vladi smatra časopisje za eno najvažnejših parlamentarnih listin, ki je bila objavljena v času sedanje generacije. Komisija bo objavila svoje predloge v drugem delu poročila, ki bo izšlo po 14 dneh.

Kako ogromno delo je dovršila komisija, dokazuje najbolj dejstvo, da je priloženih prvemu delu poročila 15 zvezkov spomenic, statistik in pomožnih poročil, ki štejejo 13.000 strani in okrog 12 milijonov besedi.

Poročilo razpravlja o gospodarskih in političnih razmerah ozemlja, ki šteje 1.800.000 štirajskih milj s 319 milijoni prebivalcev.

V Indiji je 2300 ločenih kast, 7 verzij povelj in 222 jezikov. Nad 43 milijonov ljudi pripada takozvani višji kasti »nedotakljivi«.

Komisariji, ki so izdelali poročilo, štejejo 7 mož in so bili izbrani iz vseh treh parlamentarnih strank. Skoraj dve leti in pol so žrtvovali ti ljudje izključno indijskemu problemu in prepotovali po Indiji

20.000 milj in zaslišali nešteto ljudi o vseh straneh indijskega problema. Komisariji so izdelali na temelju svojih izkušenj soglasno poročilo, ki je naravnost čudovito delo.

»Times« pravijo, da soglasnost komisarijev dokazuje, da ne bo nobenih nesoglasij v vprašanju bistva problema. Predloge, ki jih bo stavila komisija, bodo lahko izboljšali ali pa odklonili.

Na konferenci zastopnikov britske Indije in indijskih držav bo morala biti razprava popolnoma svobodna. Nič ne more zmanjšati, zaključuje list, odgovornosti kraljeve vlade in parlamenta.

»Manchester Guardian« poudarja, da rezultat indijskega poročila ne opravičuje mnenja onih, ki mislijo, da je indijski narod nesposoben za samoupravo.

»Daily Telegraph« naglašja, da površen pregled dejstev poročila dokazuje, da so zahteve onih, ki hočejo naglo rešitev ustavnega problema v Indiji na temelju samouprave, neizvedljive.

»Daily Herald« pravi, da je bilo vprašanje priznanja Indije za samoupravno edi-

nico in položaja dominijona že rešeno. Težkoče, ki jih je treba premagati, so velike. Anglija ima pravico zahtevati od vseh indijskih politikov, naj ji pomagajo, da se te težkoče premagajo. Ravnotako je pa obvezana, da sama pomaga indijskim voditeljem.

»Daily Mail« meni, da prihaja javno mnenje vse bolj do prepričanja, da mora dobiti Indija samoupravo le polagoma in da bi bilo najbolje, ko bi se ustanovile v Indiji zvezne vlade, ki bi stale pod nadzorstvom centralne imperijalne uprave, kakor tudi da bi imela Indija izvoljeni osrednji parlament s popolno zakonodajno močjo.

»Daily News Chronicle« pravijo, da se ni razvil britski imperij na temelju kake teorije, temveč na postopnem razvoju svobodnih institucij, ki so se prilagodile izpreminjajočim se razmeram. Le na ta način bo dosegla Indija svoj cilj.

Najprej bodo morali prepričati Indijce, da je potrebno za rešitev njihovega problema veliko truda in zvitrajnega dela in da je pri tem vsako teoretiziranje odveč.

Vsesokolski zlet v Beogradu

Desettisoč srednješolcev koraka skozi Beograd - Navdušene ovacije Nj. Vel. kralju na stadionu

Beograd, 10. junija. V nedeljo je prišel sokolski dan v prazničnem razpoloženju. Še pred 8. uro zjutraj so se pričeli Beograščani zbirati po ulicah, po katerih se je moral razviti sprevod sokolske mladine. Ob 9.30 so bili vsi pločniki zasedeni po mnogoštevilnem občinstvu. V tem času se je po ulicah okrog »Trga Slavije« pričel razvrščati sprevod Sokolov. Pogled na sprevod je bil veličasten. Na čelu so korakali sokolski vaditelji z Ganglom in Paunkovićem. Srednješolska mladina je bila razvrščena po banovinah in pred vsako skupino je bil napis z znakom banovine in šole. V sprevodu je bilo okrog 10.000 srednješolskih dijakov in dijakinj iz vse države. Občinstvo jih je burno pozdravljalo, še prav posebej pa dijakke iz Dravske in Savske banovine. Slovenci so na aplavze publike odgovarjali s sokolskimi zdravili. Posebno simpatične so bile ovacije, ki so veljale dečkom iz Sente, ki so imeli svoj orkester.

Dopoldne še pred 2. uro se je pričel polniti stadion. V ministrskih ložah so bili predsednik vlade gen. Živković, ministri Uzunović, Boža Maksimović in gen. Hadžić; Starešinstvo Sokola in zletni odbor sta se zbrala v bližini kraljeve lože. Nad kraljevo ložo se je vila standarta, loža sama pa je bila okrašena z zastavami, preprogami in cvetjem. Prireditvi je prisostvovala večina diplomatskih zastopnikov iz raznih držav.

Na povelje, ki je bilo izdano po Gigantofonu, se je zbralo na vežbališču okrog 10.000 srednješolcev po številu. Ko je bilo telovadišče polno dijaških čel, je sokolsko mladino nagovoril s toplimi besedami prosvetni minister Boža Maksimović. Njegov govor so dijaki in občinstvo pozdravljali z dolgotrajnim ploskanjem, nakar so se pričele vaje.

Prvi so nastopili dijaki nižjih razredov, okrog 3000 po številu. Za njimi so nastopili dijaki in dijakinje višjih razredov. Nato pa je bil nastop skupinskih vaj dijakov in dijakinj mešanega učeljišča v Skoplju, ki jih je občinstvo še prav posebej navdušeno pozdravljalo. Nato so sledile proste vaje učencev nižjih razredov, vežbe s fraki ruske ženske gimnazije iz Vel. Bečke-reke, katere so bile znova navdušeno pozdravljene. — Posebno zadnja vaja je izzvala frenetične aplavze. Skupina dijakinj je simbolično izražala edinstvo in bratstvo Slovanov. Na vrhu skupine so plapolale 4 zastave: ruska, jugoslovanska, češkoslovaška in poljska, zvezane s trakovi. Tej točki so sledile posamezne telovadne vaje dijakinj iz nižjih razredov in dijakov iz višjih in nato dijakinj iz višjih razredov. Vse vaje so bile izvršene precizno in so baš radi tega žele toliko aplavzov. Ob 7. uri so bile prireditve zaključene in so se občinstvo in mladi sokoli razšli.

Zvečer sta bili prirejeni na čast gostom in srednješolcem dve predstavi. V gleda-

lišču na Vračaru se je uprizorila Hasana-ginica, v gledališču pri Spomeniku pa Dvorčakova opera Rusalka. Pri obeh predstavah je bilo nabiito polno ljudi.

Beograd, 10. junija. 1. Včeraj popoldne je tekem predvajanja druge ločke programa vsesokolskih vaj krog 5. ure pripel na stadion Nj. Vel. kralj. Njegov prihod bil naznanjen občinstvu in sokolski mladini z mikrofonom. Godba je intonirala himno in nato občinstvo kot srednješolci so svojega vladarja navdušeno pozdravljali. Kralj je veselo odzdravljaj in zavzel mesto v kraljevski loži. Sprejel je predstavnike sokola in zletnega odbora, njim na čelu gg. Engelberta Gangla in g. Paunkovića. Z njima se je dalj časa razgovarjal o sokolskih vprašanjih, nakar so se sokolski vaditelji oprostili. Za njimi so pristopili h kralju ministri, s katerimi se je nekaj časa razgovarjal. Med razgovori si je Nj. Vel. kralj ogledoval vežbe. Dalj časa se je menil s predsednikom vlade generalom Petrom Živkovićem in ministrom brez portfelja Uzunovićem, ki sta sedela poleg njega.

Med vajami je Nj. Vel. kralj sprejel v svoji loži 10 učencev z zagrebških srednjih šol v spremstvu njihovega profesorja g. Krizmanića. Ob tej priliki so mu učenci izročili dar zagrebške srednješolske mladine za Nj. Vis. prestolonaslednika Petra. Na bronastem kipu je bil vdelan napis: »Njeg. Vis. Petru, starejšini Sokola kraljevine Jugoslavije, zagrebška srednješolska mladina ob priliki I. vsesokolskega zleta v Beogradu leta 1930«. Kralj je z vsakim dijakom posebej spregovoril nekaj besed. Ostal je na stadionu do 7. ure.

Izleti romunskih avtomobilistov

Zagreb, 10. junija. z. Danes dopoldne so si romunski avtomobilisti ogledali Plitvička jezera in okolico, potem so pa po eni uri popoldne odpotovali preko Slunja in Karlovca v Zagreb. Natančno ob 5. popoldne so dospeli na Savski most. Koderkoli so se vozili jih je prebivalstvo sprejemalo z veličastvenimi manifestacijami ter jih navdušeno, pristrano in spontano pozdravljalo. V Karlovcu jih je pozdravil mestni načelnik. V Zagrebu jih je pričakovala vojaška godba, motociklisti in mnogo občinstva. Avtomobilisti so dospeli v Zagreb ob 5.30 preko savskega mostu. — Tam jih je pozdravil moto-klub in odposlanec mestnega občinskega odbora. Nato so krenili po Savski cesti, po Ilici in po Zrinjevcu pred hotel Esplanade. Tam jih je sprejela s sviranjem tramvajška godba. Zbranih je bilo več tisoč ljudi, ki so gostom prirejali ovacije. Mestna občina priredi gostom zvečer svečan banket v »Gradskem podrumu«. Romuni jutri dopoldne zapuste Zagreb.

Sport

Proslava 10letnice SK Svoboda.

Na Binkošti je praznoval SK Svoboda desetletnico svojega obstoja. Svoboda je priredila v proslavo jubileja nogometni turnir, na katerem so sodelovali poleg prireditelja: KS Hajduk (Sarajevo), Red Star (Knittelfeld, Avstrija), ASK Primorje, SK Grafika, Olimp (Celje) in Amater (Trbovlje). Turnir se je odigral v dveh skupinah, dopoldan je igrala nižja skupina, dočim se je popoldan vršil glavni turnir. V nižji skupini je zmagala Grafika, v višji pa Hajduk. Oba zmagovalca sta prejela lepi darili v obliki pokala.

Prireditve je bila dosti slabo obiskana. Rezultati tekem so bili ti:

SK Amater : KS Svoboda rez. 5:4 (3:1).

SK Grafika : SK Olimp 5:4 (4:1).

Svoboda : Red Star 4:2 (2:2).

Svoboda je zaslužen zmagala. Gost iz Stajerske ni zadovoljil v nobenem pogledu.

Hajduk : Primorje 4:2 (1:0).

Najlepša in najživahnjša tekma turnirja. Hajduk je zaslužen zmagal.

Ponedeljek:

Olimp : Svoboda rez. 3:1 (0:0).

Grafika : Amater 8:2 (3:0).

Red Star : Primorje 4:4 (2:1).

Igra obeh moštev ni bila na višini.

Hajduk : Svoboda 8:2 (2:2).

Finalna tekma je potekla jako zanimivo. — Zmaga Hajduka je bila povsem zaslužen in pokal je prejelo vsakakor najboljšo moštvo turnirja.

SK Ilirija zmaga v binkoštni štafeti.

Propagandni štafetni tek skozi Ljubljano za prehodno darilo »Jutra« se je vršil na binkoštni ponedeljek. Tekmovali sta samo po ena štafeta Ilirije in Primorja. Za red je skrbel oddelek kolesarskega bataljona, ki je rešil svojo nalogo sijajno. Borba je bila ostra in izredno zanimiva. Zmagala je štafeta Ilirije v postavi Zupančič Neli, Orel, Habič, Rak, Kumer, Schiff-rer, Pavšič, Stepišnik v izredno dobrem času 4 min. 49.1 sek. Bila je to tretja zaporedna zmaga Ilirije, ki si bo, ako zmaga prihodnje leto, priborila kip Matije Gubca v trajno posest. Potek tekmovalja je bil zelo dramatičen, od predaje do predaje se je menjavalo vodstvo. V predzadnji predaji je še vodilo Primorje, nato pa sta zadnja tekača Ilirije Pavšič in Stepišnik odločila zmago. Premorje je prispelo na cilj 12 m za Ilirijo v času 4:51.2.

Nogomet izven Ljubljane.

Bled: Ilirija old bobs : SK Bled 5:3 in 10:1. Zagreb: Ferencvaros (Budimpešta) : Gradjanski 4:2 (4:1). Madžari so kljub šestim rezervam pokazali izredno igro. — Ferencvaros : Hašk 4:2 (2:2).

Beograd: Ujpest (Budimpešta) : Jugoslavija 3:2 (2:1) — BSK : Ujpest 5:3 (4:2). Madžarski profesionalni prvak ni posebno dobro odrezal, bil pa je oslabljen z več rezervami. Jugoslavija je izgubila precej nesrečno, dočim je BSK zaslužen zmagal.

Budimpešta: Madžarska : Holandska 6 : 2 (3 : 0).

Dunaj: Grashoppers (Curih) : Rapid 4:1 (2:1); Admira : Boldklubben (Kodanj) 4:3 (2:1); Rapid : Boldklubben 3:0 (1:0); Admira : Grashoppers 2:1 (2:1); Polonia (Varšava) : Slovan 3:3 (1:2).

Segedin: Bastya : Sabaria 3:2.

Duisburg: SV Duisburg : GAK (Gradec) 3:2.

JNS razpustil ZNP.

JNS je na svoji izredni seji dne 7. t. m. razpustil Zagrebški Nogometni Podsavez in je suspendiral vse članke uprave. Obenem bo proti njim kazensko postopal. Za 29. t. m. je JNS odredil izredno skupščino ZNP. Do tega termina morajo vsi klubi ZNP-a javiti direktno savezu izjavo lojalnosti pod pretnjo brisanja iz članstva in stalnega bojkota. Istočasno je savez zabilanil vse prijateljske tekme s klubi ostalih podsavezov in pa internacionalne tekme, o čemer so obveščeni vsi inozemski savezi. Za klubbe, ki bi med tem javili savezu svojo lojalnost, ta sklep ne velja.

Princ Karol - romunski kralj

Kako se je izvršil preobrat — Demisija vlade g. Maniu-a, imenovanje nove vlade g. Mironescu-a — Demisija regentskega sveta — Svečana seja velike narodne skupščine

Bukarešt 9. junija. Po povratku princa Karla v Bukarešt so se razvijali nadaljni dogodki z veliko naglico. Prinčev povratek je zahteval takojšnje ukrepe za ureditev njegovega položaja v romunski dinastiji in v deželi sami. Ker je bil njegov prihod v nasprotju z zakonom od 4. januarja 1296, je bila prva skrb vlade, da se takoj izvede sprememba tega zakona, tako da bo odgovarjal novemu položaju, ki ga je ustvaril povratek do tedaj izgnanega princa Karla.

Vso soboto je zboroval radi tega ministrski svet v permanenci ter se bavil s tem vprašanjem. Ministrski predsednik Maniu je konferiral isti dan z regentskim svetom in princem Karlom. Iz nove situacije sta bila le dva izhoda: ali se princ Karol izvoli za člana regentskega sveta ali pa se proglasi za kralja, namesto njegovega sina Mihaela, kateri je mladoleten in je postal po smrti kralja Ferdinanda kralj le radi tega, ker je bil njegov oče in dotedanji prestolonaslednik izgnan in se je kot 'ak bil moral odpovedati prestolu.

Vsekakor je bila edino velika narodna skupščina kompetentna, da reši to nujno vprašanje v enem ali drugem smislu. V ta namen je bila napovedana skupna seja poslanske zbornice že za v soboto. V začetku se je mislilo na prvo rešitev prinčevega vprašanja, namreč da postane princ Karol član regentskega sveta, tako da bi bil njegov mladoleten sin še nadalje kralj. Toda napovedana seja se ni mogla vršiti, ker ni bilo ne v senatu ne v poslanski zbornici prisotno zadostno število članov. Predsedništvi obeh zbornic sta pozvali radi tega brzojavno poslanke v Bukarešto ter napovedali skupno sejo za v nedeljo ob 11. uri.

Med pristaše take rešitve dinastičnega vprašanja, da bi bil princ Karol vsaj začasno proglašen le za člana regentskega sveta ter še le pozneje tudi za kralja, je spadal tudi predsednik vlade g. Maniu. Kakor zatrjujejo njegovi najbližji prijatelji, je vodila ministrskega predsednika pri tem stališču zavest, da ga veže napram kralju Mihaelu prisega, katere njegova vlada ne sme in ne more prelomiti. Toda to stališče g. Maniu-a, naj bo še tako pohvalno in pošteno, je bilo v popolnem nasprotju s splošnim razpoloženjem ljudskih množic in armade, ki so kipela od navdušenja za princa Karla, kakor tudi v nasprotju z ogromno večino njegove narodno-kmečke stranke, ki je bila ves čas dinastične krize vedno na strani princa Karla.

Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila v soboto po noči, je morala pasti končna odločitev in tedaj se je g. Maniu odločil za plemenito žrtev, t. j. na njegovo pobudo je bilo sklenjeno, da poda vlada ostavko v roke regentskega sveta. Ostavka je bila sprejeta in takoj nato sestavljena.

Nova vlada

pod predsedstvom g. Mironescu-u.

Nova vlada je bila sestavljena tako-le: Predsednik in zunanji minister: Mironescu.

Notranje zadeve: Popovici.
Vojni minister: general Condescu.
Pravosodje: Lizescu.
Finance: Raducanu.
Trgovina: Mirto.
Promet: Halipa.
Poljedelstvo: Mihalake.
Narodno blagostanje: Joanicescu.
Prosveta: Lugajanu.

Vlada je takoj položila prisego pred regentskim svetom. Cim je bila ta formalnost izpolnjena, je demisijoniral tudi regentski svet in s tem je prišla začasno na vlado g. Mironescu-a tudi vladarska oblast.

Vlada se je po teh dogodkih lotila vseh priprav, da izvrši svojo misijo, ki je obstajala v tem, da izvede svečano proglasitev princa Karla za romunskega kralja.

V ta namen se je vršila včeraj, v nedeljo, predpoldne pod predsedstvom g. Mironescu-a seja ministrskega sveta, na kateri je bilo sklenjeno, da se predloži veliki narodni skupščini, ki se ima sestati še isti dan ob 11. uri, predlog zakona, s katerim se razveljavi zakon od 4. januarja 1926, ki je proglasil Karlovega sina Mihaela za kralja ter predpisal ustanovitev regentskega sveta, ki naj vodi vladarske posle, dokler ne postane polnoleten, dalje naj se sklene, da velika narodna skupščina razveljavi določbe o izgubah pravic princu Karlu, jih vzpostavi ter ga proglasi za romunskega kralja.

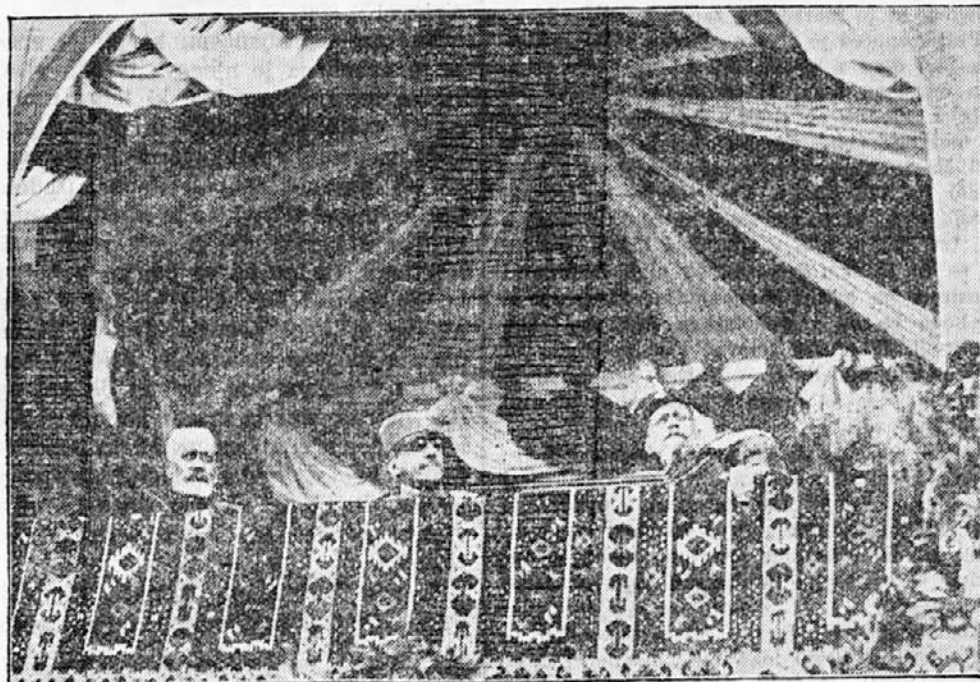
Po seji ministrskega sveta je ministrski predsednik Mironescu obiskal načelnike vseh strank ter jih obvestil o sklepih vlade, a istočasno so se vršile v parlamentu zadnje priprave za svečano sejo.

Dunajska vremenska napoved.

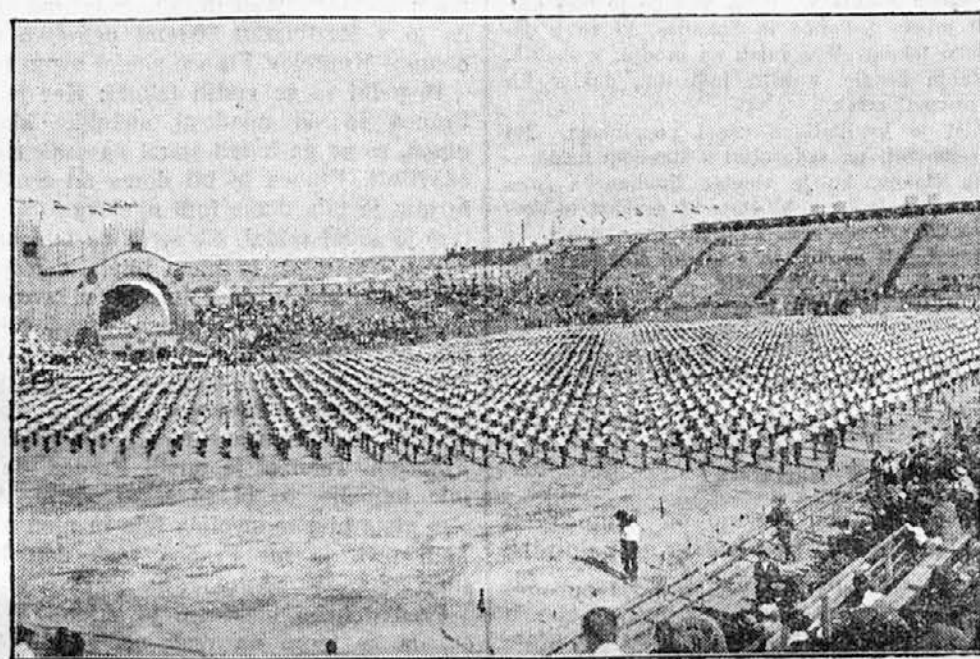
Dunaj, 10. junija, d. Vremenska napoved za jutri: Zelo toplo, lokalne vremenske motnje.

Slike s sokolskega zleta

Nastop srednješolske mladine

Nj. Vel. kralj prisostvuje vjam srednješolske mladine. Na levi od kralja podstarosta Paunković, na desni 1. podstarosta Gangl.

Nastop srednješolske mladine.

Skupina ljubljanskih srednješolcev.

25 let neodvisne Norveške

Skandinavija in evropska celina. — Tragika norveške politike. — Švedsko-norveški sporazum.

Dne 7. junija 1905 je sklenil norveški Storting razveljavljenje l. 1814 s Švedsko sklenjene državnopravne Unije.

V dobi vikinških pohodov je Skandinavija imela skoro najjačji upliv na Evropo. V tistem razdobju pa se ji je nudila tudi zadnja prilika, nastopiti kot sklenjena enota. Celih osemsto let so se vrstili razni pokusi, zvariti to medtem razbito enotnost v geografskem in etnografskem pogledu, toda nobena izmed treh kraljevin ni bila toliko močna, da bi si bila mogla podrediti ostali dve v smislu trajnosti. In tako je bila unionistična politika za Norveško, Švedsko in Dansko takorekoč večno razočaranje.

Norveška je igrala v politiki Skandinavije skoro vedno le tragično vlogo. Olaf Sveti, ki si je priboril velike zasluge za pokristjanjenje svoje države, je padel v vojni z danskim kraljem Knutom Velikim, nakar je postala Norveška vazal Danske. Ko je l. 1319 izumrla slavna dinastija Ha-

ralda Schönhaarja, je prešla njih dedščina na švedske Folkungerje: pričela se je Unija s Švedsko, ki pa tudi ni bila trajna. Po raznih dinastičnih intrigah je prišla Norveška zopet v odvisnost od Danske. Pozneje, za časa reformacije, je postal danski upliv na Norveškem tako silen, da je pri tem trpela uporaba norveščine. V švedsko-danskih vojnah je bila Norveška večinoma vojno ozemlje. Med obema bratskima narodoma je spričo tega nastalo silno sovraštvo, obenem pa se je začela buditi nacionalna zavest Norvežanov. Napoleonska doba je prinesla delitev Danske in Norveške. Toda norveški patrioti, ki so že mislili, da je s tem prišla doba norveške neodvisnosti, so se zmotili. Francoski maršal Bernadotte, takratni švedski prestolonaslednik, je še pravočasno stopil na stran Napoleonovih nasprotnikov in je zahteval kot odškodnino za izgubo Finske nič manj kot posest Norveške. Norvežani so kljub temu zahte-

Predsednik vlade gen. Živković in podpredsednik min. Uzunović pri vajah srednješolcev.

vali svojo neodvisnost, ker so pa Šved medtem že zasedli njih ozemlje, so morali pristati na Unijo, ki je bila sklenjena leta 1814.

Ta Unija med Švedsko in Norveško je trajala celih 19 let. Na Norveškem je raslo število nasprotnikov Unije in edinole takti nemu nastopanju švedskih kraljev se je bilo zahvaliti, da med obema državama še prej ni prišlo do preloma. Prelom je bil pa neizogiben, ko so Norvežani zahtevali lastne konzulate, neodvisne od švedskega zunanjega ministrstva. Švedski kralj ni hotel dati svoje sankcije tozadevnemu sklepu norveškega stortinga. Nova vlada se ni mogla sestaviti, nakar je izreklo norveško narodno predstavništvo svoje mnenje v tem smislu, da je dežela brez zakonitega zastopstva, in je odpovedala do tedaj obstoječo Unijo tudi v državnopravnem smislu. Švedska je seveda smatrala norveški afon kot izzivanje in je nanj odgovorila z mobilizacijo armade in mornarice. Končno pa so se pobotali tako, da so dobili pravico razdejanja norveških obmejnih trdnjav. Pred podpisom pogodbe, ki je imela urediti nove odnose med obema narodoma, se je vršilo na Norveškem ljudsko glasovanje. 368.000 proti 184 glasovom je norveški narod izjavil željo ločitve s Švedsko.

Drugo ljudsko glasovanje se je izreklo veliko večino za monarhijo in tako je princ Karl Danski, zet Eduarda VII., kot Haakon VII. stopil na prestol obnovljen Norveške. S tem datumom pa se je pričel nenavadni kulturni razmah, ki mu dajejo imena Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Kjelland, Jonas, Bernt Lie, Fritjo Nansen in Amundsen ter Sverdrup jasno obiležje.

F. G.

Celjsko gledališče

Petek, 13. junija: »Rigoletto«. Gostovanje mariborskega gledališča in ge. Tinke Wesel Polla.

Pljujsko gledališče

Sreda, 11.: »Bobrov kozuh«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Gostovanje »Soček v Kranju«. Dramska družina »Soček iz Ljubljane« gostuje pri nas v Narodnem domu v sredo dne 11. t. m. ob 20-30 uri s Strindbergovo dramo v treh dejanjih. »Oček. Igra je že v Trzinu vsestransko uspela zato upamo na popoln uspeh tudi pri nas. Naše občinstvo bo znalo ceniti idealno prizadevanje odlične ljubljanske družine in bo posetilo predstavo polnoštevilno.

Jugoslovanski teden so otvorili dne 7. t. m. s Foersterjevim »Gorenjskim slavčkom« in Ipavčevim »Možičkom«. Gorenjski slavček je bil prvotno opereta in škoda, da ni ostalo pri tem. Snov sama je bolj operetna, glasba seve tudi. Kot opera je bil Slavček kmalu potreben reparatur in mislim, da ga vse skupaj ne bo rešilo. Da je šel v nek sezoni okoli tridesetkrat preko odra, na stvar pač nič ne izpremeni. Cim bolj pa pilijo, tem bolj se vidi skromnost njegovega skeleta. Rešiti ga morejo le prvovrstni pevci, ki jih pa pri nas ni. To se pravi da jih na binokšno soboto ni bilo slišati. Ne rečem, da bi se ne bili po trudili — nekateri so se celo preobilo. V naš slovni vlogi je Ribičeva zadovoljevala, tudi Goštič, Grba in Adlešičeva niso bili slabi, manjš vloge tudi ne, — celota pa vendar ni bila zadovoljiva. Zupan kot gost nam je v igri pokazal kopijo Beteta, pevski pa nima mnogo nuditi in tudi ni nudil. Predstava je bila dokaj dolgočasna in površna, publike malo. Kakor je videti tudi stare opere danes ne vlečejo več, čeprav so svoj čas dosegle rekordno število vpriporitev. Gotovo bi pod operetnim naslovom Slavček bolj vlekel. Dirigiral je ravnatelj Polič.

Ipavčev »Možiček« je bil kot pantomima podan od članov, v glavnem od članic baleta. Prvo vrstno. Ipavčeva glasba je polna invencije, ritemnični domisleki in pestrosti. Instrumentirje je zadelo Viktor Parma — ne slabo, ampak kdo drugi bi jo bolj dal. In s pridom. Predstava je pokazala, da je naš operni balec precizen in svež. Škoda, da mora delati le kuluk pri operetah! Možička je dirigiral Neffat.

Stanko Ostere.

Zlet Ljubljanske sokolske župe

Na binkošne praznike je zbrala ljubljanska sokolska župa svoja društva v Ljubljani na župnem zletu, da pregleda svoje vrste pred odhodom na vsesokolski zlet v Beograd.

Dopoldan so se izvršile še skušnje prostih vaj za popoldanski nastop.

Popoldan ob 14:30 se je formal na Taboru sokolski sprevod, ki je krenil, z godbo Sokola I. na čelu, po Vidovdanski, Sentpeeterski, Wolfovi ulici, preko Zvezde, Selenburgove in Aleksandrove ulice do Narodnega doma, kjer je bil razhod.

Godbi je sledilo 17 praporjev, nato župno starešinstvo, članstvo in naraščaj. V sprevodu sta trobili tudi fanfara Sokola iz Morav in naraščajska fanfara ljubljanskega Sokola.

Tekme članov.

Že v nedeljo dopoldan se je zbralo precej občinstva, ki je s pozornostjo zasledovalo razne tekme. Največ zanimanja so vzbudili mednarodni tekmovalci ljubljanskega Sokola in Sokola I., ki so tekmovali v višjem oddelku. — Ljubljanskemu Sokolu lahko čestitamo, ker je postavil kompletno vrsto in še 2 posameznika. Priznanje gre tudi ljubljani II., ki je poslala k tej tekmi 5 bratov. Pohvaliti žal ne moremo Sokola I., ki ima znane vrhunške telovadce, a je na tekmo poslal le 2. Presenetil nas je pogum 2 mladih borcev iz Domžal, ki se nista ustrašila pomeriti svoje moči z znanimi mednarodniki. Tako je prav! Tudi tekme v nižjem in srednjem oddelku ter tekme članice so bile zanimive.

Ob 16. je pričela javna telovadba na letnem telovadišču v Tivoliju, kateri je prisostvovalo mnogo odličnih gostov, med njimi div. general Tripkovič, čehoslovaški konzul Resl, v zastopstvu bana načelnik Vončina, v zastopstvu župana Likozar in mnogo drugih. — Sokolski Savez sta zastopala načelnik dr. Murnik in dr. Fuks. Obisk ni bil ravno velik, vendar smo lahko zadovoljni, ako upoštevamo, da je mnogo ljudi za praznike odšlo

iz Ljubljane in da se je zlet vršil za čas vselej, ki je marsikoga zapeljal.

Pester spored je otvorila moška (116) in ženska (42) deca z igrami. Mnogo smeja je vzbujala ogromna žoga, ki so jo nosili dečki Sokola I. Sledile so proste vaje ženskega (92) in moškega (140) naraščaja. Nato je nastopilo 160 članic k prostim vajam, po orodni telovadbi pa 176 članov. Vsi oddelki so izvajali proste vaje, ki so določene za zlet v Beogradu. Izvedba je bila v splošnem dobra, vendar so se tu in tam pokazali še mali nedostaki z ozirom na kritje, ravnanje in skladnost, ki se bodo pa do vsesokolskega zleta še lahko odpravili. K orodni telovadbi je nastopilo 11 vrst raznih oddelkov. — Največ pozornosti je vzbudila vrsta na drogu s krasnimi izvedbami vrhunskih vaj.

Buren aplavz publike je žel nastop 180 vojakov 40. in 52. pešpolka sstrumno izvedenimi vajami s puškami. Uspelo javno telovadbo je zaključil nastop izbranih telovadcev in telovadk s kombiniranimi prostimi vajami, s katerimi bo nastopila ljubljanska župa na zletu v Beogradu.

Tekme in popoldansko javno telovadbo je vodil vzorno župni načelnik, neumorni brat Vrhovec, ženske oddelke za župna načelnica s. Možinova. Vse točke je spremljala godba Sokola I. pod spretnim vodstvom br. Svajgerja.

Zlet je začel že v soboto popoldan z naraščajskimi tekunami na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju. Veselje je bila gledati mlade Sokolice in Sokolice, ki so prijateljsko tekmovali v vajah na orodju, v skokih, metanju krogle, v hitri hoji itd., dokler jih ni pregnal mrak.

Zlet je kvalitativno uspel popolnoma. Ne moremo biti pa zadovoljni s številom nastopajočih članov, ko je vendar ljubljanska župa naša največja župa, ki šteje 33 društev in skoraj 7000 pripadnikov. Zato bratje, na delo, da v bodočnosti nastopimo v takem številu, ki bo res odgovarjalo naši moči!

Vrvenje in življenje o Binkoštih

Kopalna sezona v razmahu. - Železnice so prepeljale do 70.000 potnikov - Birma v stolnici

Ljubljana, 10. junija.

»Pfingsten, das liebliche Fest ist gekommen«, poje Goethe v »Reinecke Fuchs«. Res. Letos so bili prav prijetni binkoštni prazniki. Pripravi so bili za kopalce in izletnike. Pravo vrvenje je vladalo ob Savi, pa tudi drugod je bilo izredno veliko kopalcev. Otvorjeno je bilo tudi kopališče v Mednem in Stirnovu kopališče pri Ježici. Ježici.

Omeniti je treba tudi kopališče v Kolenji, ki je bilo na binkoštno nedeljo prvičkrat oficijelno otvorjeno. Na pobudo gosp. Vekoslava Pelca je mestni magistrat preuredil in moderniziral poprej že močno zanemarjeno kopališče. Zgrajenih je več novih kabin tako, da se lahko kopa na enkrat do 300 kopalcev. Kopališče je tudi sedaj tako preurejeno, da se lahko plavalci trenirajo in vežbajo v plavanju. Gospod Pelc je ustregel sportnemu klubu »Primorje« ter dovolil, da se člani lahko trenirajo v plavanju. Preurejen je tudi prostor za solnčenje. Postavljena je posebna črpalna naprava, ki črpa vodo iz kanala ter jo najprej dviga v poseben prostor, kjer se voda filtrira in očisti vsake nesnage. Voda v bazenu, ki je sedaj dolg 50 m in širok 6-50 m, je izredno čista in bistra. Oba praznika je bilo kopališče nabito polno.

Za izletnike so bili binkoštni prazniki kakor nalašč. Vlaki so iz Ljubljane odmahom v Ljubljano od sobote do ponedeljka prepeljali do 70.000 oseb. — Izletniški vlaki so bili naravnost prenapolnjeni. V soboto je v Ljubljano prispelo nad 9500 potnikov, ki so večinoma posetili ljubljanski velesojem. Iz Ljubljane se je v soboto na razne kraje odpeljalo do 10.000 oseb. Popoldanski vlak je v soboto na Gorenjsko odpeljal nad 1100 izletnikov. Izredno živahen je bil potniški promet na binkoštno nedeljo. V Ljubljano je iz raznih krajev prispelo nad 14.000 ljudi, odšlo pa je 13.000 ljudi. Prav mnogo izletnikov se je na binkoštno nedeljo odpeljalo proti Dolenjski, ki je v turistovskem pogledu še prav zanemarljiva. Na binkoštni ponedeljek je prispelo v Ljubljano 11.000 oseb, a odšlo je 12.000. Izletniški vlak je v ponedeljek zvečer pripeljal v Ljubljano 1250 izletnikov, ki so bili vsi prav veselo razporejeni. Na železnici se ni primeril noben večji incident. Le pri mariborskem večernem vlaku je sprevodnik Rudolf Inhof bil primoran, da je v Ljubljani ovadil in izročil stražniku dva suroveža, ki sta

sprevodnika med vožnjo od Litije proti Ljubljani surovo zmerjala in ga nahrulila. Oba je stražnik odvedel v policijske zapore.

V stolnici sv. Nikolaja je bila oba praznika birma. Opažati je bilo, da so bili mnogi botri prav skromni, kar kaže, da vlada pomanjkanje denarja. V nedeljo ob 9:30 je daroval pontifikalno mašo pomožni škof dr. Gregor Rožman. Nato sta škof dr. A. Jeglič in koadjutor dr. Rožman birmovali. Birmancev je bilo dopoldne 1243, a popoldne še 593. Na binkoštni ponedeljek je bilo 219 otrok pri birmi. Skupaj oba dneva je bilo 2055 birmancev.

Aretacije raliniranega lesnega trgovca

Ljubljana, 10. junija.

Čitatelji ljubljanskih dnevnikov so lahko med malimi oglasi pred meseci opazili prav vsiljiv oglas, s katerim je iskala neka lesna tvrdka uradnike in druge nameščence. V oglasih pod donečim naslovom »dobra služba« je »lesna tvrdka« tudi navajala, da imajo prednost oni, ki so kavcije zmožni. Tvrdka je dobivala nešteto ponudb. In ubogi uslužbenci, ki so si z velikim trudom prihranili kak večji znesek, so dajali lesni tvrdki kavcije od 2000 do 10.000 Din in še celo večje zneske. — Tvrdka jim je potrdila prejem zneska kot kavcijo ter jim izdala bianco-menco za dotični znesek z obljubo, da se bo kavcija plodonosno obrestovala, najmanj 10%. — Menica bi po dogovoru zapadla v plačilo, čim bi dotična oseba zapustila službo.

Lastnik te tvrdke pod italijanskim imenom »Unita« je bil l. 1889. na Brezovici rojeni in tja pristojni France Istenič, pravi tip nevarnega sleparja in goljufa. Istenič je najprej po prevratu ustanovil v Zagrebu lesno družbo z omejeno zavezo. V Zagrebu si je na Ilici najel imenitno pisarno ter je začel goljufati s kavcijami. Bil je v Zagrebu zato že obsojen. Leta 1923. je dobil od ljubljanskega magistrata obrtno dovoljenje, da sme trgovati z lesom, s premogom in drvimi, z lesnimi izdelki in celo s kolonijalnim blagom. Ustanovil je z nekim Francetom Piškuriem lesno družbo z omejeno zavezo »Unita«. Družba sama je bila le bolj na papirju, kajti Istenič je tu pa tam prodal kak vagonček v Italijo. Lovil je zadnje mesece razne uradnike in druge osebe, ki so iskale službe in ki so imele kak večji denar prihranjen. Potom

oglasov je dobil več ponudb za vslop v službo. Vse osebe, ki so lahko založile kavcijo, je sprejel v službo ter spravil kavcijo, katero je potem sam zase porabil. Živel je Istenič precej razkošno ter je razmetaval denar.

Napram uslužbencem, ki jih je sprejel, se je bahal, da je njegova tvrdka »Unita« velika izvozna trgovina, ki letno proda in izvozi v Italijo, Španijo in na Grško nad 2000 vagonov. Lahkoverni ljudje so mu verjeli ter mu zaupali denar. Čudno se jim je naposled vendar le zdelo, da nimajo nikakega posla, da je cela stvar nekam fingirana. Čudno pa se jim je še bolj zdelo, ko gospod šef okoli prvega v mesecu nikdar ni imel denarja. Izgovarjal se je na vse mogoče načine, da pridejo čeki iz Italije v najkrajšem času in da naj nekoliko potrpe. Ker ta mesec Istenič ni plačal mesečne plače, so ga prišli in ovadili policiji, ki je izvedla temeljito hišno preiskavo. Prišle so na dan prav čudne manipulacije »lesnega veletrgovca« Franceta Isteniča.

France Istenič po domače »Nadelnov« France je pod pretvezo »kavcije« ogoljufal

Grozen zločin slaboumnega

Cerknica, 9. junija.

V nedeljo okrog 6. ure zjutraj se je raznesla po Martinjaku in okolici grozna vest, da je v Martinjaku 30 letni nekoliko slaboumni Kuntelov France zaklal svojo teto.

Dogodki so se vrstili takole: Ker je bil France že od mladosti nekoliko slaboumni, so se ga hoteli starši na vsak način odkrižati. France je bil doma od Sv. Ane in tam je bila doma tudi njegova teto, katero je sedaj zaklal. Ko se je pa teto omožila v Martinjak in nista imela z možem nič otrok, sta vzela Franceta za svojega.

France je bil nekaj časa zelo zadovoljen pri novi družini, a zadnje čase je postal zamišljen in tudi nekoliko hudoben. Ker sta bila teto in njen mož že stara okrog 60 let, sta prepisala nekaj posestva na Franceta. Tako si je mislil France, da bi bilo najbolje, če bi se sedaj oženil. A s tem nista bila zadovoljna teto in njen mož. Radi tega je bil France vsak dan bolj siten.

Pred dobrim mesecem je sklenil France, da se mora na vsak način odkrižati obeh, a najprej tete. Dočim mu je teto vedno lepo stregla, je on kazal vsak dan

13 oseb, ki so mu izročile večje ali manjše zneske. Te žrtve so v dobri veri izročile kot kavcijo zneske od 2000 do 10.000 Din. Celotno je tem osebam Istenič izmaknil do 100.000 Din. Najbolj so bili prizadeti: France Bratkovič za 30.000 Din, France Mejač, Josip Kovač, Anton Avsenik in Ivan Brenčič vsi po 10.000 odnosno 9000 Din. Istenič pa je imel na vrvi še druge svoje žrtve. V službo je sprejel še 14 drugih oseb, ki bi mu bile imele položiti kavcijo. Mnoge teh oseb je nastavljal kot obratovodje na svoji veliki parni žagti tam na Dolenjskem. Ta žaga pa sploh ni eksistirala.

France Istenič je bil pretekli petek aretiran ter izročen sodišču. Svojo pisarno je imel v Wolfovi ulici št. 8. Ogoljufal je pa tudi mnogo ljubljanskih trgovcev. Pripovedujejo, da je Istenič na premeten način več oseb ogoljufal za približno 200.000 dinarjev. Proti Isteniču je bila že popreje podana po treh oškodovancih kazenska ovadba. Preiskava je bila že zaključena, ko so prišle na dan nove goljufije. Prihodnji teden se bo proti Isteniču že vršila prva kazenska razprava.

večjo mrznjo do nje. Tako ji je nekoč pokazal kuhinjski nož in ji rekel: »Ravno ta bo zate!« Ko je teto to povedala sosedom, so jo nagovarjali, naj to pove orožnikom, a ona je molčala.

Pred štirinajstimi dnevi je že morala enkrat bežati pred njim skozi okno, ker jo je hotel zaklati. Na binkoštno nedeljo je pa v resnici izvršil nameravani zločin.

Zjutraj okrog petih se je odpravljala teto k prvi maši v Grahovo. Stopila pa je še nekaj k sosedu. Ko se je vrnila, jo je že v veži čakal France z nožem. Brez besedice ji je porinil nož v prsi. Teto je bila še toliko pri moči, da je šla v hišo in zaprla vrata za seboj, da ne bi prišel France za njo. A takoj nato se je zgrudila na tla, kjer je kmalu nato umrla.

France je ostal ves čas miren. Ko so ga vprašali, zakaj je to storil, je mirno odgovoril: »Kar sem se namenil, to sem naredil.«

Teto so prepeljali v nedeljo popoldan na cerkniško pokopališče, kjer se je vršila v ponedeljek obdukcija, Franceta pa so oddali v norišnico. Ves Martinjak govori samo o strašnem dejanju slaboumnega.

Predrzna goljufica

Grosuplje, 10. junija.

Orožniki v Grosupljem že dalj časa zasledujejo l. 1899 v Lahovčah pri Kamniku rojeno Marijo Strehar, žensko srednje vitke postave. — Streharjeva se je pojavila pred meseci v Grosupljem ter se izdajala za veletrgovko iz Ljubljane. — Hodila je okrog po vaseh ter ljudem ponujala razno blago v nakup. Ker ima izredno fin nastop in je zelo zgovorna, so mnogi pri njej naročili blago. Dajali so ji tudi večje zneske kot naplačilo za blago. Ko je videla, da so ji postala tla prevročja, jo je popihala. Ker ljudje niso prejel naročenega blaga, so se obrnili na orožniško postajo. — Ženska je ogoljufala razne stranke za 31.234 Din.

Lakota je bacil jetike!

Rudarji so brez dela, zato brez kruha. Kriza premogovne industrije je najtežje udarila prizadete rudarje, ker ona jim je vzela vse: delovno priliko in s tem vsakdanji kruh.

Zaloigra v naših črnih premogovnih dolinah in kotlinah ima svoj vrhunec v bedi in lakoti nežnih otroških bitij. Mlada telesa, katera bi potrebovala svežih sokov, da bi se krepko razvil njih telesni ustroj, hiraajo in ginevajo, bledé in propadajo. Matere jim na prošnjo ne morejo več dati kruha, samo s solzami v očeh in trepečim objemom jim morejo še izkazati svojo materinsko ljubezen. Lesk v očeh nežnih bitij, ki naj bi bil za nas odsev zarje bodočnosti, je zasenčen z mrakom žalosti in neme tuge. Kako strašno je življenje, preko katerega je padla črna tema!

Lakota je najstrašnejši bacil jetike. Mlado telo že itak nima odpora, če ga pa razjede še lakota, je zaznamovano za to strašno bolezen in ji ne uide. Tako je ustvarjeno sto in sto novih bacilonoscev, kateri ogrožajo človeško družbo, bogatine in reževe v njej. Nevarnost jetičnih obolenj je

po lakoti v vrstah otrok nevarno stopnjevana.

Osrednja protituberkulozna liga se zaveda, da bi morala bednim in lačnim otrokom rudarjev priti z materijelno podporo na pomoč, da jim zagotovi vsaj najpotrebnejši dnevni kruh. Toda od ustanovitve lige je komaj nekaj mesecev in ona še nima sredstev, da bi izvedla uspešno pomoč v krizi, katera je tako strašno obsejna. Liga more zato le neposredno pomagati. Obrača se s tem na našo socialno čutečo javnost, na vse one, kateri morejo vedeti, kaj je lakota nežnih otrok in kakšne so njene posledice, da priskočijo na pomoč z denarnimi sredstvi ali s podporo v živilih. Podpora bodo radevolje sprejemali občinski odbori prizadetih občin ali pa posebni pomožni odbori, kateri so že ali bodo ustanovljeni v pomoč gladujočim otrokom brezposelnih rudarjev.

Dobro slovensko srce ne bo šlo slepo mimo nežnih otrok, kateri prosijo kruha, da ostanejo zdravi in dobri sinovi naroda!

Novo mesto

Veliko propagandno kolesarsko dirko priredi »Triglavskega pododbora« Koturškega saveza kraljevine Jugoslavije v nedeljo 15. junija t. l. o priliki proslave ustanovitve »Kolesarskega kluba Novo mesto«. Razen Novomeščanov sodelujejo kolesarski klubi: Zagreb, Bjelovar, Celje, Sevnica, Ljubljana (2 civ. kluba in vojaška skupina) ter Ribnica. Točno ob 11. uri bo sprevod po mestu, ob 13. uri v salonu hotela Windischer redna seja »Triglavskega pododbora«. Pred razhodom se nameravajo vsi kolesarji na starem pokopališču pokloniti manom velikega gospodarskega glasnika Janeza Trdine. Zeleti je, da bi bilo občinstvo napram dirkačem obzirno in uslužno. To nič ne stane, pa mnogo koristi.

Tečaj o precepljevanju šmarnice se vrši v sredo 11. t. m. na Trški gori. Zbirališče je ob 9. uri dopoldne na Trški gori pri vinogradu Kmetijske šole, ki ta tečaj tudi priredi. Dopoldne se vrši teoretičen pouk, popoldne praktično delo. Za kosilo bo preskrbljeno. Škoda, ki jo je med dolenjsko vinogradništvo zanesla šmarnica, je še popravljiva, zato, vinogradniki, v sredo na Trško goro!

Dnevne vesti

— Objave »Službenega lista« z dne 6. junija objavlja zakon o arhivih ministrstva za zunanje posle in diplomatskih in konzularnih zastopstev kraljevine Jugoslavije v inozemstvu, dalje uredbe o organizaciji in področju higijskih zavodov, zdravstvenih domov in zdravstvenih postaj, pravilnik o opravljanju državnega strokovnega statističnega izpita v oddelku občne državne statistike predsedništva ministrskega sveta, naredbo ministra za poljedelstvo o odvratanju in zatiranju ovčjih osepnic, odločbo o ukinitvi spec. doklad na plačo, popravek k pravilniku o pobiranju občinske davčnine na vozila v mestni občini mariborski, popravek k zakonu o vinu, napoved popravek k pravilniku o odpremljenju živali in živalskih sirovin po železnici ali z ladjo.

— Uvrstitev državnih pošt telegrafov in telefonov. V ministrsko naredbo se je izvršila nova uvrstitev državnih pošt, telegrafov in telefonov. Dosihmal spadajo v Dravski banovini v I. red: Celje, Ljubljana 1, Ljubljana 2, Maribor 1 in Maribor 2; II. red: Jesenice na Gorenjskem, Kranj in Ptuj; III. red: Bled 1, Brežice, Dolnja Lendava, Domžale, Gornja Radgona, Kamnik, Kočevje, Ljubljana 3, Ljubljana 4, Ljubljana 7, Ljutomer, Murska Sobota, Novo mesto, Ormož, Radovljica, Slovenjgradec, Škofja Loka, Trbovlje, Trzin, Zidani most in Ziri; v IV. red pa so uvrščene vse ostale državne pošte.

— Nove telefonske relacije v Avstrijo. Po ministrskem odloku je odprt telefonski promet Ljubljana—Graz in sicer po reaktivirani telefonski napeljavi Gornja Radgona—Radkersburg. Pristojbina za navadno govorilno enoto je Din 29.70. Z istim dnem se je odprl tudi telefonski promet: Gornja Radgona—Halbenrain, Križevci pri Ljutomeru—Halbenrain, Maribor—Halbenrain, Murska Sobota—Halbenrain, Ptuj—Halbenrain in Slatina Radenci—Halbenrain. Govorilna pristojbina za te relacije je po Din 16.50.

— Pomet z nakaznicami. Uradno se je uvede s 1. julijem 1930 mednarodni pomet z nakaznicami in pa promet z odkupnimi pisemskimi pošiljkami, paketi, vrednostnimi pismi in škatlami z Italijo, Švico in Madžarsko. Nakaznice za Italijo se morajo glasil v italijanskih lirah in centesimih. Največja vsota, ki se lahko pošlje z eno nakaznico, znaša 1000 italijanskih lir. Na nakaznicah za Švico se označujejo nakazani zneski v švicarskih frankih in centimih. Največja vsota ene nakaznice znaša 250 švicarskih fr. Na nakaznice za Madžarsko je treba nakazani znesek napisati v pengah in tilih. Največji znesek za vsako nakaznico je določen na 300 peng.

— Poštna zveza Krško—Novo mesto. S 1. junijem 1930 se je začelo dnevno pošto prevažanje na cesti Krško—Novo mesto z avtobusom gosp. Kosa iz Kandije pri Novem mestu. Obenem pa so se opustile poštne vožnje Šmarjeta pri Novem mestu—Novo mesto, Škocijan pri Mokronogu—Mokronog in Raka—Krško. Poštni avtobus odhaja iz Krškega ob 7. uri in prihaja v Novo mesto ob 9. uri. Iz Novega mesta odhaja ob 12.20 ter prihaja v Krško ob 14.20. — Kraji Leskovec, Smlednih (izmenjalnišče za Rako) Škocijan pri Mokronogu, Šmarjeta pri Novem mestu, Dolnje Kronovo (izmenjalnišče za Belo cerkev) in St. Peter pri Novem mestu so prejemali poštne pošiljke šele v popoldanskih urah, začeti s 1. junijem t. l. pa jih dobivajo že v prvih popoldanskih urah, namreč od 7.10 do 8.45, kar je vsekakor velika pridobitev za rešene vasi ter njih bližnja selišča. Tako imenitne poštne zveze ni imela ta stran Dolenjske pred svetovno vojno. Jasno je, da so Dolenjci za to novo pošto zvezo poštne uprave jako hvaležni.

— Samomor Slovenke v Zagrebu. Na binokostno nedeljo se je v Zagrebu zastupila za svetno kislino 22-letna služkinja Marija Veršček iz Mežic. Prepeljala so jo z rešilnim vozom v bolnico in upajo, da bo okrevala.

— Prijet ponarejevalce kronskih bonov. Pred nekaj dnevi je dunajska policija sporočila v Zagreb, da je prišla nekega Mirka Stipanovića, baje iz Zlosela pri Šibeniku, ker ni imel pri sebi nobenih dokumentov. Zagrebška policija je takoj ugotovila, da je Mirko Stipanović identičen z Milanom Stipanovićem, ki ga zagrebška policija že dolgo išče zaradi ponarejanja kronskih bonov. Zagrebško sodišče je sklenilo zahtevati od dunajske policije izročitev osumljenca.

— Avtomobilska nesreča v Rimskih Toplicah. Na binokostno ponedeljek zvečer je drvel skozi Rimske Toplice neki zagrebški avtomobil. Ker sofer ni dobro pazil, je avtomobil povozil posestnikovo hčerko Julko Senico iz Rimskih Toplic. Zlomil ji je desno ključnico. Včeraj dopoldne so z vlakom težko poškodovano deklico prepeljali iz Rimskih Toplic v Ljubljano v javno bolnico.

— Sovjetska razstava v Benetkah. Včeraj je bil na svečan način odprt sovjetski paviljon 17. svetovne razstave v Benetkah. Svečanosti so prisostvovali predsednik razstave grof Volpi in sovjetski generalni konzul Gailnuskij. — Gostje so si z velikim zanimanjem ogledali razstavljenе umetnine, ki imajo veliko umetniško vrednost.

— Kobilice v Banatu. Iz Novega Sada poročajo: Iz Romunije je priletela velika množina kobilic in pokončala 1 oral livad, kjer je bilo treba ves ta svet politi s petrolejem in zažgati. Tudi iz okolice Szegedina na Madžarskem javljajo, da je prišla tja velika množina kobilic.

— Letalska tekma v Zagrebu. 15. junija prirede veliko letalsko tekmo, na kateri bodo sodelovali beograjski in zagrebški aeroklubi in vojaška letala. Za goste, ki pridejo gledat tekme iz province, je dovoljen 50% popust.

Ljubljana

— Razobesite zastave v čast rumunski gosti! Župan dr. Dinko Puc vabi ljubljanske hišne posestnike, da razobesijo danes dne 11. in jutri dne 12. junija 1930. zastave na čast članom Rumunskega avtomobilskega kluba, ki se vozijo danes med 10. in 11. uro dopoldne na poti skozi Ljubljano na Bled in se jutri dne 12. junija 1930 vrnejo z Bleda v Ljubljano in nadaljujejo pot v Rogaško Slatino.

— Tatvina mikroskopa v Kranju. Orožniška postaja v Kranju marljivo zasleduje tat, ki je ukradel iz fizikalnega kabineta krnske gimnazije dva mikroskopa, vredna do 8000 Din.

— Mal požar pri Slogradu. Na binokostno ponedeljek dopoldne je žuval tverke »Slograd« Josip Božar zapazil, da je začelo goriti v trdninskem lesnem skladišču. Poklical je delavce, ki so ogenj kmalu pogasili. O požaru obveščeni gasilci niso stopili v akcijo. Po požaru povzročeno škodo cenijo na 450 Din. Ugotovljeno je, da je požar nastal na ta način, da je priletela iskra iz lokomotive opoldanskega gorenjskega vlaka. Iskra je začela tleti in se je suhi les kmalu vžgal.

— Rumunski avtomobilisti pridejo danes v Ljubljano. Na svoji veliki turneji po Jugoslaviji prispe rumunski avtomobilisti, na čelu s predsednikom Rumunskega Avtomobilskega kluba Nj. E. Mitileu med 10. in 11. uro v Ljubljano. Z Dolenjske ceste zavijejo pri Karlovškem mostu ob Grubarjevem prekopu v Preliško ulico, mimo Mestnega doma, Mestnega trga na Stari trg, od tu na Sv. Jakoba trg, čez Sv. Jakoba most na Colzovo cesto, mimo spomenika Hlirje na Kongresni trg, mimo kina »Matice«, pred sediščem našega Avtomobilskega kluba v Kazini. Na vrtu restavracije »Zvezdica«, kjer jim priredi mestna občina malo zakusko, bo pozdravil rumunske goste v imenu mesta Ljubljana župan gospod dr. Dinko Puc. Navzoči bodo tudi predstavniki oblasti in konzularnega zbora in seveda tudi naši avtomobilisti. Takoj po zakuski odpotujejo rumunski avtomobilisti v spremstvu naših proti Bledu, kamor prispejo ob pol 1. uri popoldne. Na svojem potovanju širom naše države so bili deležni rumunski gostje povsod najprijetnejšega sprejema in ne dvomimo, da bodo tudi ljubljansko prebivalstvo pozdravilo drage goste čim najprijetnejše ter razobesilo v znak pozdrava in po-

časčenja zastave po ulicah, po katerih bodo rumunski avtomobilisti vozili. Z Bleda, kjer prenoče, odpotujejo rumunski izletniki dne 12. t. m. jutraj proti Rogaški Slatini, kjer pasirajo pri tem zopet Ljubljano, toda brez zastanka.

— Razstava izbranih slovenskih žipk je odprta še do 14. junija 1930, Turjaški trg 4-I. Ne zamudite prilike in ogledati si tudi odlikovana razstavna dela iz Barcelone. Vstop prost.

— Policijske prijave. Od ponedeljka do včeraj popoldne je bilo policijski upravi prijavljenih 7 oseb zaradi kaljenja nočnega miru in 1 zaradi nedostojnega vedenja, dalje neka gostilničarka zaradi prekrščenja policijske ure, 6 avtomobilistov zaradi prekršitev avtomobilskih predpisov in 8 voznikov zaradi prekršitev cestnopolicijskega reda.

— Samomor mladenke. V Strugah pri Kočevju leta 1908. rojena Ivanka Hegler je bila zaposlena kot služkinja pri ravnatelju Zadrugi ne banke G. Vilharju na Miklošiči cesti. Že dalj časa je bila zelo potrta in melanholična. Imela je nesrečo v ljubezni. Njen ljubček je izvršil samomor. Za binokostno ponedeljek so napravili Vilharjevi izlet, ostala je Heglerjeva sama doma. V ponedeljek zvečer so stranke opazile, da vhaia iz Vilharjevega stanovanja plin. Obvestili so o tem policijskega nadzornika Ant. Rusjana, ki je s stražnikom Ivanom Puciharjem vdril v stanovanje. V kuhinji se mu je nudil nenavaden prizor. Na stolu je mrtva slonela Ivanka Heglerjeva. Na binokostno ponedeljek opoldne je še nesla več pisem na pošto. Nato se je vrnila domov. Pristavila je stol k plinski cevi, ki jo je odprla. Sama se je nato vsedla na stol na začela vdihavati plin. V roke je vzela še Matičičevo knjigo »V robstvic«. Plin jo je zadušil. Policijska komisija, obstoječa iz dežurnega uradnika g. Keka in policijskega zdravilca dr. Pavla Avramovića je ugotovila nastop smrti ter nato odredila, da so nje truplo prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu.

— Aretacije. Od nedelje do včeraj popoldne so bile v Ljubljani aretirane 4 osebe in sicer neki Anton G. zaradi tatvine obleke vredne 1500 Din, ki je last Frana Meška, dalje neki mladenič zaradi tatvine škornjev, vrednih 450 Din in naposled dva pijanca, ki sta se vozila v vlaku brez voznega listka ter sta zelo surovo zmerjala sprevodnika.

— Nesreče in neizgode. Pri trdki Anton Krišper zaposlena 22-letna delavka Ivanka Kepić stanuje v Spodnjih Gamelinovih št. 20. Dnevno se vozi v Ljubljano s kolesom na delo. Včeraj jutraj se je peljala skozi Ježico. Ko so za njo privozili drugi delavci, so jo opazili na cestni ležati na tleh, a poleg nje je bilo kolo močno poškodovano. Kakor domnevajo, se je moral neznan kolesar zaleteti v njeno zadnje kolo tako, da jo je podrl na tla. Pri padcu je dobila težje poškodbe. Prepeljali so jo v javno bolnico. — Posesnika in prevoznika 67-letnega Josipa Judeža, stanujočega v Kladežni ulici, je neznan avto včeraj okoli 15. povozil na Gosposvetski cesti. Judež je dobil težje poškodbe na desni nogi. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v javno bolnico.

— Zopet tatvina koles. V soboto, 7. t. m. je bilo iz gostilniškega vrta Josipa Cotiča na Kette-Murnovi cesti ukradeno 1000 Din vredno kolo znamke »Waffenrad«, ki je bilo last Stankota Prebriha iz Vira št. 39. Tat je neznan. Prav tako v soboto ob istem času je bilo trgovcu G. Josipu Ketteju na Aleksandrovi cesti ukradeno 1200 Din vredno, črnopleskano kolo.

Maribor

— Težka usoda deložirancev. Pod državnim mostom, ki je že nekaj let zatočišče mariborskih deložirancev, so nastanjeni sedaj štiri družine, ki imajo tudi male otroke. Dne 5. t. m. so morali neke šele tri tedne stare dete prepeljati v bolnico, ker je v takem stanovanju nevarno obolela. Nekateri teh revežev so že dva meseca in še več pod mostom, v prihodnjih dneh pa pridejo najbrž še tri rodine, tako da potem tudi tu ne bo več prostora. Kakor izveemo, se bo te dni vendarle začelo štetje vseh onih, ki so brez strehe in se bodo potem napravili nadaljni koraki za rešitev tega perečega in obenem tudi žalostnega in sramotnega vprašanja.

— Cigan je ribolov v Pesnici? Zemlja nekdanjega veleposestva v Pesniški dolini je že skoraj sto let razdeljena in last tamkajšnjih posestnikov kmetov, ribolov v Pesnici pa je še

sedaj baje last baronov Twickel ki ga sami oddajajo v najem. Prizadeti bi radi vedeli, po kakšnem zakonu se je ta pravica ohranila?

— Zaključek gledališke sezone. Narodno gledališče v Mariboru bo v prihodnjih dneh uprizorilo še Wedekindov »Tuh zemljec«, ki bo poslednja letošnja noviteta. Z njo bo gostovalo tudi še v Ptuj, na kar bo krog 24. t. m. zaključek. Vodstvo gledališča pripravlja za prihodnjo sezono nekatere spremembe v ansamblu, posebno v opereti, in sestavlja tudi že bodoči repertoar.

— Objava »Studijske knjižnice« v Mariboru. Javna čitalnica ostane zaprta od 16. junija do 30. avgusta. Izposojevalcem knjig na dom se bodo v tej dobi izdajale, odoasno izmenjavale knjige le vsako sredo in soboto od 8. do 12. ure.

Celje

— Poroka pisatelja dr. Novačana. Na binokostno ponedeljek se je poročil slovenski pisatelj in odvnetnik v Celju g. dr. Anton Novačan z gospodično Pepco Mahnovo iz znane narodne rodbine Mahnova / Trnovljah. Ko se je ženin prijel v Celju v Trnovlje, so mu priredili trnovljski fantje in dekleta navdušen sprejem ter vzklikali kralju domovini. Na drugem koncu vasi je bila postavljena »šrangca« in se je moral ženin, ko se je z nevesto peljal v cerkev v Vojnici, odkupiti, ker je odpeljal dekle iz vasi. Poroka se je vršila v vojniški župni cerkvi, obrede je izvršil v slovenskem jeziku pisatelj Finžgar, ki je imel uvodoma krasen govor na novoročenca. Ženinu je bil priča minister g. Ivo Švigel, nevesti pa mariborski odvnetnik g. dr. Igor Rosina. Pri slavnostnem obedu, ki se je vršil na nevestinem domu, je v imenu Nj. Vel. kralja čestital g. minister Švigel novoročenemu paru in izročil nevesti dragocen briljantni prstan, dar Nj. Vel. kralja. Gostje so navdušeno vzklikali kralju in njegovemu domu. Nato je izrekel svoje čestitke v imenu Pen-kluba in konzularnega oddelka ministrstva zunanjih del g. dr. Bogumil Vošnjak. Med mnogostevilnimi gosti je bil tudi celjski sreški načelnik g. dr. Hubad. Poroka pisatelja Novačana je bila lepa in odlična slavnost in manifestacija za kralja in narodno edinstvo.

— Matura na celjski gimnaziji. Včeraj so na tukajšnji gimnaziji pričeli zrelostni izpiti. Izpitni komisiji načeljuje kot zastopnik ministrstva prosvete vseučiliški profesor g. dr. Nikola Radojčić iz Ljubljane.

— Koncert slovenskih narodnih pesmi priredi pod vodstvom svojega pevovodje pevski zbor Prosvetnega društva v Celju v soboto dne 14. junija ob 8. uri zvečer ter v nedeljo dne 15. junija ob pol 4. uri pop., obakrat v društvenem domu v Samostanski ulici.

— Težka nesreča v Savinjskih planinah. Kakor vsako leto je tudi letos mnogo celjskih planincev obiskalo Savinjske planine. Na binokostno ponedeljek je neka skupina hodila po Turškem žlebu nad Okrešljem. Eden najboljših celjskih planincev g. Davorin Ropas, izdelovatelj glasovirjev v Celju, je ves čas vodil to skupino. Opoldan pa mu je na ledenih tleh nenadoma spodrsnilo in začelo ga je nesti po strmini. V začetku se je še lovil in krčevito skušal zapičiti svoj cepin v led, da bi se ustavil. Medtem pa je brzina njegovega klizanja naraščala in končno je še izgubil cepin. Njegovi tovariši, ki so stali na grebenu, mu niso mogli pomagati ter so morali s strahom opazovati, kako je z neznanako hitrostjo brzel po strmini kakih 600 metrov, dokler ni priletel na dno strmine med skalovje, kjer se je hudo poškodoval. Iz Logarjeve doline je takoj prihitela na pomoč druga skupina, dočim so potrebovali tovariši ponesrečenca celo uro, preden so prišli do njega. V tem času je divjala huda nevihta in je bil ponesrečen Ropas ves premočen in premrzel. Nesli so ga potem do Piskernikovega doma, odkoder so ga z avtomobilom prepeljali v celjsko bolnico. Ropas je dobil precejšnje notranje poškodbe in je tudi po glavi ves pobit. V bolnici se je zavedel šele zvečer. Sicer so njegove poškodbe težke, vendar pa je upanje, da bo okrevale.

Trbovlje

— Z včerajšnjim jutranjim vlakom je dospela v Trbovlje večja skupina članov Udruženja železniških uradnikov kraljevine Jugoslavije, podružnice Maribor. Ekskurzisti so si v spremstvu rudniških inženjerjev ogledali rudniške zunanje naprave, popoldne pa so odpotovali.

Sv. Duh na Ostrem vrhu

Maribor, 7. junija 1930.

V ponedeljek, dne 9. t. m. priredi mladi klub SPD »Meja« svoj drugi skupinski izlet, in sicer k Sv. Duhu na Ostrem vrhu, ki je ena izmed najvažnejših narodnih postojank na naši severni meji na Kozjaku. Dasiravno je slovensko tudi še vse severno pobočje preko Gradišča, Lučan in Mlačan do že popolnoma pomemčenega Arveža, je bila vendar državna meja potisnjena na greben, in sicer tako, da je presekala samo središče vasi in občine Sv. Duh na Ostrem vrhu, kjer je nekdanja moderno urejena nova Ciril in Metodova šola ostala na avstrijski strani, nam pa je pripadlo staro in malovredno poslopje nekdanje nemške, odnosno utrakvistične šole.

Kakor za časa najhujših narodnih bojov za našo severno jezikovno mejo na bivšem Srednjem Štajerskem, tako je Sv. Duh na Ostrem vrhu tudi še dandanes torišče dveh narodnih, kulturnih in političnih uplívov: jugoslovanskega in avstrijskega. Dočim pa so avstrijski Nemci, posebno iz Lučan in Arveža, posvečali meji veliko pažnjo že

vse od prevrata do danes, se z naše strani do ustanovitve kluba »Meja« ni storilo nič, da bi se dvigalo zanimanje zanjo, posebno pa, da bi se dvignili in poglobili stiki z zavednim zaledjem. Krive so bile deloma naše razmere pred 6. januarjem, ko je pri vsaki akciji šlo le za strankarsko korist, deloma pa slabe komunikacije, ki še do danes žal, niso bile izboljšane. Kljub temu pa vstaja tudi na naši meji, posebno pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, že nov rod, ki bo bolj samozavestno gledal na ono stran, kakor je tlačena in zatirana stara generacija.

Zelo zanimivo pa je, da je zanimanje slovenske javnosti za to postojanko, ki nudi prekrasen razgled na še z zadnjimi Slovenci poseljene avstrijske vasi, na severno-zapadni del Slovenskih goric in na vse ozemlje v porečju Čakave in Solbe gori do mogočne Golice na štajersko-koroški meji, obstajalo že v drugi polovici prejšnjega stoletja. Tako najdemo v 21. številki »Popotnika« iz leta 1883. zanimiv sestavek: »Postanek cerkve sv. Duha nad Lučami, ki nam pove marsikaj in ga tu v celoti ponatiskujemo.

Članek se glasi: »Cerkve sv. Duha je v marsikaterem oziru znamenita. Hrib, na katerem ta cerkev z bližnjimi hišami stoji, je že v zemljepisnem in geološkem oziru tako poseben, da mu ga kmalu morda ni para. S podnožja skoraj do najzadnjega vrha obstoji iz pragerskega kamenja, kakršnega kaže Pohorje in sploh gorovje tudi na obeh straneh deroče Drave. Le najvišji del tega hriba, na katerem je cerkev pozidana, je apnenik, kakršnega kažejo Karavanke in Juljske Alpe. Zdi se, kakor da bi bil klobuk iz apnenika na pragersko podlago poveznjen. In vendar na daleč in široko gori do Slovenjgrada in gore »sv. Uršule« s Karavankami ni tukaj apnenika. Odkod ta poseben apneni klobuk na pragerski podlagi?

Zato se je pa tega kraja tudi narodna domišljija oklenila in ga z vencem narodnih pripovedk oplela, kakor opleta vedno zeleni bršljan trulo deblo stoletnega hrasta. Ena takih pravljic se glasi: Okoli cerkve, katere je na goli skali apnenici pozidana, je visok zid. Blizu cerkve je velik kamen, na katerega se je položil sv. Duh v podobi belega goloba vsedel bil. In za

tega voljo se še dandanašnji pesek od te pečine na njive nosi, ker ima rodovitno moč. Vsak romar vzame perišče apnenega peska in ga zanese domu. Ljudje so hoteli tedaj na tem mestu tako veliko cerkev pozidati, kakor je sedaj že imenovani zid okoli nje. Ali roka hudobnega človeka je lepo početje ugonobila. Zidarski mojster gre neki večer k bližnjemu kmetu spat. Imel je precej denarja pri sebi, po katerem se kmetu želja vzbudi. Vzame sekuro in razbije spečemu mojstru črepinjo, da se kri razlije po steni in sledi se baje še dandanes vidijo. Ta nesreča je delo ustavila in namesto ene velike cerkve so po tem postavili dve manjši v tem ozidju.

To je pravljica o cerkvi sv. Duha na Ostrem vrhu in oni, ki so se v ponedeljek udeležili izleta, so imeli priliko sami spoznati njeno borišče, spoznati pa tudi lepoto one slovenske zemlje, ki onkraj državnih mejnikov tone v nemškem morju, ki se vedno bolj usodno bliža grebenu mejnega Kozjaka.

Voli in politika

V berlinskem »Ulku« čitamo pod tem naslovom resnično zgodbo, ki se zdi berlinskemu listu silno čudna, ki pa bo našim ljudem manj nenavadna, saj so bile takšne stvari za časa vladanja neomejene strankarstva na dnevnem redu.

Vso zgodbo pa je povedal neki veleniški poslanec v avstrijskem parlamentu tako-le:

Na Dunaju bi se morala nekoč prirediti velika razstava pitane živine, katere naj bi se udeležile vse dežele.

O tej razstavi je zvedel tudi kmet Matija Kilijan, ki je bil prepričan velenemec. Živel je v neki krščansko socialni vasi na Gornje Avstrijskem. Ker je imel kmet Kilijan dva krasna pitana vola, prava vzorna vola, je predlagal županu, ki je bil ob enem živinski strokovnjak, da njegova pitana vola zastopata občino na nameravani razstavi.

Župan pa je bil pristaš nasprotne stran-

ke in je zato odklonil predlog svojega veleniškega nasprotnika. Dejal, da vola vendarle nista dovolj rejena, da bi zastopala občino na tako imenitni razstavi.

Zalosten je odšel Kilijan domov. O tem pa je zvedel tudi Kilijanov sosed, ki pa je bil pristaš županove stranke. Nagovoril je Kilijana, da mu proda vole za primerno ceno. Razočarani Kilijan se je udal in mu prodal oba vola.

Sedaj pa se je zgodilo nekaj nenavadnega. Komaj sta vola menjala svojega lastnika in s tem spremenila tudi »svoje politično prepričanje«, je naenkrat izjavil župan, da sta oba vola v resnici dve divno pitani živali, ki ju je treba poslati na razstavo na Dunaj. In res so ju poslali in v resnici sta tudi oba vola dobila nagrado.

Celo voli niso bili dovolj rejeni, če niso imeli pravega političnega prepričanja. Da, lepo je bilo v onih srečnih partizanskih časih.

bilo ob tej priliki življenje. Eksplozije, ki so spremljale bruhanje, so se slišale celo do Avstralije, ki je oddaljena od Krakatau nad 2000 milj.

Ob času bruhanja v l. 1928. je bila poslana na lice mesta posebna komisija, ki je imela zbirati podatke o delovanju ognjenika. Tedaj se je poročalo, da je prihajalo bruhanje izpod morja, od koder so švigali stolpi vode, lave in pare proti nebu od 80 do 200 metrov na visoko. Ko se je divjanje ognjenikov nekoliko poleglo, je štrlel iz vode poleg prvotnega ognjenika še drug manjši krater. V nekoliko dneh pa se je ta novi ognjenik zopet pogreznil v morje.

Vedno novi zločini Körtena prihajajo na dan

Zverinski düsseldorfski morilec Peter Kürten je priznal nove zločine, ki jih je zagrešil. Tako je priznal celo vrsto požigov. Poleti 1925. je skušal Kürten umoriti neko hišnico. Že jo je pričel daviti, toda v zadnjem hipu se je mogla še oprostiti njegovega prijema, nakar je pričela kričati. Kürten je nato pobegnil. V soboto je pri zaslišavanju priznal Kürten dva popolnoma nova umora. V začetku se je še nekaj obotavljal, potem pa je le povedal, da je zagrešil v Altenburgu in okolici dva umora; štiri poskuse umora in en požig. Umril je neko 19 do 20 letno dekle na Czer-tiškem griču, s tem da jo je zadavil. Na isti način je umoril neko 35 let staro gospo jeseni l. 1923 v njenem letnem bivališču. Poskuse umora je izvršil v letu 1921. Nadalje je Kürten priznal, da je storil v jeseni l. 1923. in spomladi l. 1924. v Windischteubenu dva požiga. Kürten je izjavil, da je zagrešil te požige zato, da bi umoril one ljudi, ki so bili brez stanovanja in so se zatekali v te hiše. Kriminalna po-

licija je na delu, da preišče tudi te Körteneve navedbe in ugotovi njih resničnost.

Saut g. Bren, šef novootvorjenega sovjetskega trgovinskega zastopa v Londonu.

Stoletnica storjenih oblek

Danes imamo po vseh večjih krajih na tisoče prodajaln, ki prodajajo storjene obleke. Pred sto leti pa storjenih oblek še niso poznali, ampak so si dali ljudje izdelavati obleke samo po meri.

Storjene obleke so prodajali samo starinarji. Pariški starinarji so takrat prodajali stare obleke po dva franka, srjace pa po dva vinarja, pa so kljub nizkim cenam dobro izhajali.

Trgovec Peter Pariceau pa se je domislil, da ne bi bilo napačno, če bi prodajal nove storjene obleke, ki pa ne bi smele biti dosti dražje kakor stare pri starinarjih. Da pa ne bi mogli starinarji ž njim preveč tekmovali in mu nagajati, je sklenil prodajati storjene obleke po stalnih cenah.

Najprej je začel izdelovati delovne obleke za delavce in obrtnike v svojem okrožju. Že čez nekaj mesecev pa se je posel tako obnesel, da je sklenil izdelovati obleke tudi za uradnike. Po enem letu je prodajal že obleke vseh vrst, od najbolj priprostitih do najfinjših.

Trgovina je cvetela bolj in bolj in Peter Pariceau jo je moral znatno razširiti. — Kmalu je moral najeti celo hišo, pa še ta je bila kmalu preozka.

Danes, po sto letih pa stoji tam, kjer je nekaj zadostovalo za 12 kvadratnih metrov za prodajalno, velika modna trgovina »La belle jardinière«, ki obsega nad petnajsttisoč kvadratnih metrov. Pred sto leti je delalo v mali delavnici komaj 10 po-

močnikov, danes pa je v veliki trgovini zaposlenih nad 4000 ljudi, poleg trgovine v Parizu pa ima podjetje še celo vrsto podružnic v vseh večjih francoskih mestih.

Tatinska hvaležnost

Neki mladi odvetnik je moral braniti dekle, ki je kradlo po trgovinah kot sraka. Bil je krasen človek, še lepša je bila ona. Mož se je zaljubil v nedolžnost svoje varovanke in pri obravnavi je govoril s takim ognjem in pihal sodnikom tako dolgo na srce, da so si osvojili isto prepričanje o lepih čednostih lepe obtoženke, kakor njen mladi zagovornik, in jo oprostili.

In dekle se je svojemu branitelju s solzami v očeh zahvaljevalo, da je bil on prvi, ki je veroval v njeno nedolžnost, in da ni dopustil, da bi paragrafi oskrnili njenih čednosti. Pa mu je bila deklica tudi v resnici hvaležna.

Mladi gospod odvetnik se še ni prav oddahnil od ganotja, ki ga je vanj pripravila njegova lepa in čednostna varovanka, ko mu pripravi ta še lepše presenečenje in ganotje. Neka dne, kmalu po razpravi prejme zabojček in v njem umetniško izdelan bronast kip. V mlademu odvetnikovem srcu se je le še stokrat bolj poglobilo prepričanje, da je njegova krasotica prepolna vseh čednosti.

Toda sladka kupa dobrot in hvaležnosti še ni bila zvrhana. Še tiste dni potrkala nekdo na odvetnikova vrata in, ne da bi čakala odgovora, vstopi vsa srečna njegova lepa varovanka. Mlademu pravniku je zaigral dobrohoten nasmeh okrog ust, pa je vstal in stopil do dekleta, se mu poklonil in skoro, skoro poljubil njene nežne prste.

»Saj mi boste oprostili, gospod doktor, da imam takšno silo, in še posebej, da morda nisem znala izbirati za vas primernega daru, ki bi vam zares tolmačil mojo hvaležnost.«

»Toda nasprotno, dražestna, saj sem storil le svojo skromno dolžnost, da se je izkazala resnica.«

»Veste, gospod doktor, težko mi je bilo izbirati in že sem obupala, pa sem oni dan slučajno vstopila v neko modno trgovino. Na mizi sem zapazila bronast kip in v istem hipu sem se spomnila na vas in na moj dolg. Prodajalec se je tedaj ozrl, lahko sem prišla kip in odšla.

Toda oprostite, gospod, da vas moram zapustiti. Sicer pa je enkrat, prav lepa hvala in — priporočam se še za nadalje.«

Mladi pravnik se je še poklonil, potem pa se je sesedel na svoj stol in v njem se je sesedlo njegovo prepričanje in njegova vera.

Toda mladi gospod odvetnik je imel mlade živce in drugo jutro je vložil tožbo.

Bralno društvo.

V veliki čitalnici v Londonu se blesti na steni velikanskih črkah napis: Gospodje čitatelji, ki se abecedno še le učijo, se uljudno prosijo, naj za to uporabljajo večerajšnje novine.

Slab spomin.

Pozabnež se ni mogel spomniti na ime nekega mladeniča. V zadregi reče, da mu je ime takako, kakor neki zlati podobli, ki so jo molili otroci Izraelovi in okoli nje plesali.

James Henry Thomas, novi angleški minister za dominijone.

Krakatau

Ognjenik Krakatau bruh po zadnjih poročilih čedalje bolj živahno. V preteklem tednu so bili dnevi, ob katerih so našli opazovalci do 16.000 izbruhov na različnih mestih. Ko je ognjenik v l. 1928. zopet enkrat resno bruhal, je nastal pod vplivom bruhanja otočič Anak Krakatau (mali Krakatau), ki pa je pozneje zginit pod morsk gladino. Pri sedanjem bruhanju se je ta otočič nenadno zopet pokazal na istem mestu iz morja.

Krakatau se nahaja v morsk ožini Sundu med otokoma Sumatro in Jayo. Leta 1883. je bilo tu največje ognjeniško bruhanje v novejši zgodovini. Dve tretjini otoka sta tedaj zginita pod morje in delovanje ognjenika je povzročilo tako grozno valovanje morju, da je 20.000 ljudi izgu-

2

To je bil državljani Mavricij Brotteaux, bivši davčni zakupnik, poprej plemenitega stanu: njegov oče, obogatevši v raznih strankah, si je bil kupil plemstvo. V dobrih časih se je Mavricij Brotteaux nazival gospod des Hettes ter dajal v svojem dvorcu v ulici de la Chaise razkošne večerje, ki jim je s svojimi očmi podeljevala poseben blesk lepa gospa de Rochemaure, soproga državnega pravdnika, dovršena žena, katere častljiva zvestoba je bila neoporečna, dokler je Revolucija Mavriciju Brotteaux-u des Hettes pustila njegovo službo, njegove rente, njegov dvorec, njegova posestva in njegovo ime. Revolucija pa mu jih je odvzela. Kruh si je služil s tem, da je slikal doprsne slike ob vežnih vratih, cvrli krofe in mlince na nabrežju Mégisserie, sestavljal govornice na predstavitev naroda ter dajal mladim državljanom pouk v plesu. Mavricij Brotteaux, čigar bogastvo je bilo sedaj lonec za klej, zveženj vrvic, škatla z akvarelnimi barvami in nekoliko papirnih odrezkov, je ob tej uri v svojem podstrežju, kamor si moral lezti po lestvi in kjer se ni bilo mogoče vzravhati, izdeloval možice, ki jih je prodajal veletržcem z igračami, kateri so jih razpečevali raznašalcem, ti pa so jih nosili po Elizejskih poljanah (Champs-Élysées), kjer so ti blesteči predmeti otroških želj bingljali na koncu palic. Sredi javnih zmed, ki so tlačile tudi njega, je ohranil vedro dušo, čitaje za razvedrilo svojega Lukreca, ki ga je vedno in povsod nosil v zevajočem žepu svojega kot bolha rjavega površnika.

Evarest Gamelin je odrinil vrata svojega bivališča, ki so se takoj udala. Siromašnost mu ni nalagala skrbi za ključavnice, in kadar je njegova mati iz navade porinila zapah, ji je rekel: »Čemu pač? Pajkovih umetnin nihče ne krade... in mojih tudi ne.« V njegovi delavnici so se kupičile pod plastjo prahu ali pa obrnjene proti zidu slike iz njegove začetniške dobe, ko je še, kakor je zahtevala moda, obdelaval galantne prizore, božal z gladkim in plahim čopičem prazne tulce in odletele ptice, nevarno igrankanje in sanje o sreči, izpodbrečeval gosje čuvarice ter kitil z vrtnicami grudi pastirice.

Toda ta vrsta slikarstva ni prijala njegovemu temperamentu. Ti hladno obravnavani prizori so izpričevali nepreklicno slikarjevo nedolžnost. Ljubitelji se v tem niso varali in Gamelin ni nikdar veljal za erotičnega umetnika. Danes se mu je dozdevalo, dasi ni še izpolnil tridesetega leta, da so nastali ti predmeti v davno minulih časih. V njih je spoznaval monarhistično izprinenost in sramotni učinek pokvarjenih dvorov. Očital si je, da se je udajal tej prezirni umetnosti ter očital duševne zmožnosti, onečastjene od suženjstva. Sedaj je državljani svobodnega naroda, črtal s krepkimi potezami svojega oglja Svobode, Prava Človeka, francoske Ustave, republikanske Kreposti, poljudne Herkule, pobijajoče Hidro Tiranijske, ter polagal v vse svoje kompozicije ves žar svojega domoljubja. Toda kaj! To mu ni neslo toliko, da bi od tega živel. Bili so slabi časi za umetnike. Saj temu gotovo ni bil kriv Konvent, ki je od vseh strani pošiljal armade proti kraljem, ki se je ponosen, neomajan, odločen pred zarotivšo se Evropo, verolomen in krut napram sebi samemu, trgal z lastnimi rokami, ki je stavljal strahovlado na dnevni red, ustanavljal, da kaznuje zarotnike, brezmišlostna sodišča, katerim je namenil dati svoje lastne ude, da jih pogoltne, in ki je v isti sapi mirno, globokomiselnost, kot prijatelj vede in krasote, preustrojal koledar, ustanavljal specialne šole, odredil slikarske in kiparske natečaje, določal na-

grade, da bi vzpodbujal umetnike, organiziral vsakoletne salone, otvarjal muzeje ter po vzgledu Aten in Rima skušal vtisniti proslavi javnih praznikov in zalovanj čim sijajnejši značaj. Toda francoska umetnost, nekoč toli razširjena na Angleškem, Nemškem, Ruskem, Poljskem, ni imela več odjemalcev v tujini. Ljubitelji slikarstva, radoznaleži umetnosti, velika gospoda in finančniki so bili gmotno uničeni ali pa so se izselili ali se skrivali. Ljudje, ki jih je bila Revolucija obogatlila, kmetje, ki so si bili pridobili narodnega imetja, azioterji, vojni dobavitelji, krupjerji iz Palais-Royal-a, si še niso upali na dan s svojim bogastvom in jim v ostalem tudi ni bilo do slikarstva. Treba je bilo Regnaultove slave ali pa spretnosti mladega Gérarda, ako si hotel prodati kako sliko, Greuze, Fragonard, Houin so živeli v skrajni bedi. Prudhon je s trudom preživljal ženo in otroke, risaje motive, ki jih je Copia graviral v pikovanih obrisih. Domoljubni slikarji Hennequin, Wicar, Topino-Lebrun, so gladovali. Gamelin, ki ni bil v položaju, da bi kril stroške le ene slike, ker ni mogel niti plačati modela niti kupiti barv, je moral ostaviti v osnutku svojo veliko sliko »Tiran v peklu v krempljih Furij«. Zakrivala je polovico delavnice z nedokončanimi, grozotnimi, nadnaravno velikimi obrazi in z množico zelenih kač, katerih vsaki sta sikala iz žrela dva ostra, nazaj upognjena jezika. V ospredju na levi je bilo videti mršavega, hudoglednega Harona v njegovem čolnu, mogočna, krasno očrtana postava, ki pa je dišala po šoli. Mnogo bolj genialna in naravna je bila neka druga, tudi nedovršena slika manjšega obsega, ki je visela na najbolj razsvetljenem mestu delavnice. Predstavljala je Oresta, ki ga sestra Elektra privzdiguje na postelji njegovih muk. Videti je bilo, kako mu devica z genljivo kretnjo odmiče zmedene lase, ki zastirajo bratu oči. Orestova glava je bila tragična in lepa; v njej si mogel spoznati neko podobnost s slikarjevim obrazom.

(Dalje prihodnjič.)

Uvoz sadja in drugih pridelkov na Poljsko

Kakor je že znano, ureja Poljska svojo zunanjo trgovino s kontingentiranjem. Jugoslavija pa žal ni imela za one pridelke, ki jih lahko izvažajo na Poljsko, priznanih kontingentov; šele v zadnjem času se je v tem smislu nekaj naredilo in to za posamezna tromesečja tekočega leta. V mejah kontingenta izdaja glavna uvozna komisija pri poljskem trgovinskem ministrstvu s posredovanjem trgovsko-industrijskih zbornic uvozna dovoljenja; te pa samo poljskim uvoznikom.

Izvoz svežega sadja iz Jugoslavije koristi trgovcu le tedaj, ako more uvoziti najmanj en cel vagon. Toda večkrat se dogaja, da dobivajo poljski uvozniki uvoznico samo za manjše količine; v tem primeru so primorani, da kupujejo od drugih trgovcev še drugo uvoznico. Radi tega se je razvila trgovina z uvoznici, ki upliva tako tudi na ceno uvoženega blaga.

Ob priliki izdajanja uvoznega dovoljenja, mora trgovec plačati trgovsko-industrijski zbornici na Poljskem od dvajset do sedemdeset zlotov, glavni uvozni komisiji pa 120 do 170 zlotov. V trgovini z uvoznimi dovoljenji pa se plačajo za vagon svežih sliv n. pr. 150 do 200 dolarjev, kar ni ravno slab posel za onega, ki prodaja taka uvozna dovoljenja.

Druga velika težkoča pri uvoznih dovo-

ljenjih pa obstoji v tem, da se ne more voditi pri takem načinu izdajanja uvoznih dovoljenj nobene kontrole, če je namreč trgovec dobil uvožno dovoljenje za uvoz blaga iz Jugoslavije, v resnici tudi uvozil to blago iz Jugoslavije in ne morda iz katere druge države; faktura, ki jo je treba predložiti carinskim oblastim, je namreč lahko tudi fiktivna.

Vsemu temu bi se lahko odpomoglo na način, da bi na primer naša jugoslovansko-poljska zbornica v Varšavi, ki je pričela s svojim delovanjem že pred nekaj časa, izdajala omenjena uvozna dovoljenja ali vsaj del teh dovoljenj. Uvoznice bi se v tem slučaju izdajale samo solidnim trgovcem in bi se tako vršila obenem kontrola, če je trgovec res uvozil blago iz naše države. Dobro bi bilo namreč, da dobe jugoslovanski uvozniki vsaj del teh uvoznih dovoljenj, s čimur bi se naš izvoz opomogel in bi našli naši sadjerejci in ostali izvozniki zelo hvaležen in važen trg.

Treba bi torej bilo, da bi se pri prihodnjih trgovinskih dogovorih s Poljsko rešilo tudi to vprašanje v smislu našega predloga. Delna rešitev tega vprašanja bi bila v tem, da bi naša varšavska zbornica imela svojega zastopnika v onih organizacijah, ki izdajajo omenjena uvozna dovoljenja.

Uvoz žita in moke na Grško

Grška država je znana kot dežela, ki je zlasti pasivna glede proizvodnje žitaric. Letni uvoz žitaric se giblje od 400.000 do 500.000 ton. Glavni uvozniki žita v Grško so Zedinjene Ameriške Države in Argentina. Še pred malo časa je bila industrija na Grškem še zelo slabo razvita, radi česa je morala uvažati velike količine, posebno pšenične moke. V poslednjih letih pa je mlinska industrija zelo napredovala, posebno, ker je uvoz žita podvržen prejšnjim carinam radi zaštite domače industrije. S prihodom beguncev iz Male Azije je Grška mislila, da bo svojo pasivo v pogledu žitaric znižala na minimum, ker se je veliki del beguncev bavil s poljedelstvom. Čeprav je vlada naredila vse, kar ji je bilo mogoče, da se razvije kmetijstvo in da se poveča proizvodnja, ni imela trud pravega uspeha, ker se večina beguncev bavi mesto s žitom raje s tobakom, ker je bolj dobičkanos.

Da bi vlada pomagala pridelovalcem žita, je preteklega leta organizirala posebno društvo s privilegiranim kapitalom. To društvo naj bi od kmeta odkupilo nadprodukejo žita po tržni ceni in naj bi ga pozneje prodalo v malim dobičkom pod državno kontrolo.

Odkupljeno žito je ležalo nad leto dni in čakalo na povoljno konjunkturo. Med tem čakanjem so cene na svetovnem tržišču žita vedno bolj padale, tako da so n. pr. prevozni stroški žita, katerega so uvažali iz Argentine, mnogo

višji od cene žita samega. Da bi tuje žito ne konkuriralo že pripravljenemu grškemu žitu, katero je ležalo v domačih skladiščih, grška vlada sklenila zakonski dekret, s katerim se je carina na uvoz inozemskega žita povečala. Na ta način se je preprečil uvoz tuje pšenice. Povečane carine so te: 6 metalnih drahem za sto kilogramov pšenice plus 75 odstotkov nadtakse, kar da 157-50 papirnatih drahem za 100 kilogramov. Carina na moko je 10-70 metalnih drahem plus nadtakse 75 odstotkov, kar znaša 208-87 papirnatih drahem (ena dragma okoli 78 par).

To povečanje carine na glavno potrebščino, na kruh, je seveda vzbudila velik protest pri vseh slojih. Finančni minister je takoj interveniral v skupščini. Isto je storil tudi ministrski predsednik. Oba sta podala slični izjavi, da je povišanje carine na uvoz žita bilo posledica nujne potrebe, da se začasno zaščiti domači pridelalec in pomore grškemu kmetovalcu, kateri je vse naredil, da pridela zadostno količino domačega žita; spekulacija pa mu ne dovoljuje, da svoj pridelalec proda in s tem sebe zavaruje. Radi tega je prišlo grško kmetijstvo v težko krizo in kmet se je moral pri raznih bankah zadolžiti. Misli pa se, da bo grška vlada, kakor hitro ji bo mogoče urediti domačo proizvodnjo, takoj odpravila vse carine na uvoz žita in moke iz tujine.

Ob zaključku velesejma

X. jubilejni Ljubljanski velesejem se je vršil pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in je bil tako po svoji zasledbi, množini in odlični kakovosti razstavljenega blaga, kakor tudi po zanimanju in obisku interesentov, ki so posetili velesejem ne samo iz vseh delov naše države, ampak tudi iz inozemstva tako številno kot še nikdar doslej, na višku. Naval razstavljalcev je bil kljub razširjenju sejmišča tako ogromen, da ni mogla uprava zadovoljiti vseh razstavljalcev.

Poleg razstave najvažnejših panog celokupne svetovne industrije in obrtniške produkcije, je velesejem obsegal še v velikem širokem obsegu sledeče specialne oddelke:

Pohištvo in oprema stanovanj. Ta razstava je vzbujala pri vseh obiskovalcih odlično zanimanje in je dokazala, da je naše mizarstvo vseskozi na višku moderne umetnostne obrti. Strojna in kovinarska industrija. Poljedelski stroji in orodje. Avtomobili, motocikli. Tekstilna industrija. Jugoslavije, ki je bila letos na velesejmu prvič kompaktno zastopana, posebno v bombaževinastih izdelkih krasnih kolekcij. Volneni produkti pa žal še niso bili tako zastopani, kot bi bilo želeli. Usnjarska industrija. Papir in lepenka. Kemična in živilska industrija. Razstava perutnine in kuncev. Razstave te vrste v tako velikem obsegu Jugoslavija še ni imela. Obisk je bil odličen in razprodane so bile večino vse razstavljene plemenske živali. — Higijenska razstava.

Na jubilejnem velesejmu je razstavilo skupno 788 razstavljalcev, od teh domačih 463, inozemskih 325 in sicer: U. S. A. 19, Chile 1, Anglija 14, Avstrija 71, Belgija 5, Čehoslovaška 35, Danska 1, Finska 9, Francija 12, Grčija 1, Holandska 2, Italija 4, Madžarska 6, Nemčija 135, Švedska 7, Švica 3. Razstavnega blaga je bilo preko 200 vagonov.

Razstavljalci so bili razdeljeni v 19 glavnih blagovnih skupin. Na pismena in ustmena vprašanja o uspehu letošnjega velesejma je uprava velesejma prejela od raz-

stavljalcev izjave o uspehu, katerih rezultat se glasi: zelo zadovoljni: 62-83%; zadovoljni: 28-33%; manj zadovoljni: 8-84%.

Razstavljalci so napravili pomembnejše zaključke, porazvrščeni po strokah s sledečimi deželami:

Strojna industrija: Bosna, Hrvatska, Slavonija, Slovenija, Srbija. Poljedelski stroji in orodje: Banat, Bosna, Hrvatska, Slovenija, Srbija. Mlinski stroji: Bačka, Banat, Slavonija, Vojvodina. Gasilski stroji in orodje: Banat, Slavonija, Slovenija. Kovinska industrija: Bosna, Hrvatska, Slavonija, Slovenija, Srbija. Avtomobili, motorji bicikli, vozovi: Bačka, Banat, Dalmacija, Hrvatska, Slavonija, Slovenija. Elektrotehnika, fotografija, optika: Bosna, Hrvatska, Slovenija, Srbija. Radio: Bosna, Dalmacija, Hrvatska, Primorje, Slavonija, Srbija. Lesna industrija, pohištvo, pletarstvo: Dalmacija, Hrvatska, Slavonija, Slovenija, Srbija. Usnje in konfekcija, kožuhovinarstvo: Slovenija, Dalmacija. Tekstilna industrija in konfekcija: cela Jugoslavija. Papir, grafika, pisarniške potrebščine: Banat, Bosna, Dalmacija, Hrvatska, Slovenija, Srbija. Galanterija, igrače: Dalmacija, Hrvatska, Slavonija, Slovenija. Steklo, porcelan, keramika: Banat, Hrvatska, Slavonija, Slovenija. Glasba: Bosna, Dalmacija, Hrvatska, Primorje, Slavonija, Slovenija, Srbija. Gravertvo, zlatarski izdelki, bižuterija: Dalmacija, Hrvatska, Slavonija, Slovenija. — Stavbena industrija: cela Jugoslavija. Industrija živil: cela Jugoslavija. Kemični izdelki, kozmetika: cela Jugoslavija. Razno: cela Jugoslavija.

Obiskovalcev je bilo 118.000. Od teh je dopotovalo na podlagi sejmske legitimacije iz oddaljenih krajev države, oziroma inozemstva, torej kupcev 15.000 oseb.

Inozemski posetniki so dospeli zlasti iz Avstrije, Čehoslovaške, Grške, Italije in Nemčije, pa tudi iz Bolgarije, Finske, Romunije, Francije, Anglije, Ogrske, Albanije, Turčije, Združenih držav ameriških in Chile.

Razstavljalci in obiskovalci so odhajali iz velesejma zadovoljni. Kritika domačega

in inozemskega časopisja, gospodarskih in javnih krogov je bila dobra.

XI. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani se vrši leta 1931 prvi teden meseca junija.

Od 31. avgusta do 15. septembra 1930 pa se vrši vsedrjavna šumarsko-lovska razstava v okrilju jesenske velesejske prireditve.

Gospodarske vesti

× Za davčne olajšave domače industrije. Zveza industrijcev v Beogradu je naslovila na finančno ministrstvo osnutek zakona, na podlagi katerega naj bi se vse nove investicije, razširjenja in modernizacije v tovarnah oprostile plačevanja davkov za dobo petih let. Potreba teh davčnih olajšav je nujno potrebna vsled intenzivnega pritiska inozemske konkurence, kakor tudi vsled nujnosti moderniziranja in reorganizacije naše industrije.

× Tudi Poštna hranilnica znižuje debetno obrestno mero. Nadzorstveni svet Poštne hranilnice je v svoji zadnji seji sklenil, da se od 4. t. m. dalje lombardirajo vsi državni papirji. Obrestna mera za lombard teh papirjev se istočasno zniža od 8% na 7%. Višina posojila se zviša pri čistoti od Din 300 na 320 za nominalnih Din 100. Tudi debetna obrestna mera tekočih računov se zniža od 8% na 7% letno.

× Parketni kartel perfekten. Z ozirom na naše poročilo o kartelizaciji zagrebske lesne industrije, se nam poroča iz Zagreba, da je parketni kartel že perfekten in sicer ga tvorijo sledeče tvrdke: Našička parna žaga in tovarna tanina, Slavonija, Zagrebska tovarna parketov, S. H. Gutmann d. d., Belišće in Karlovska tovarna parketov in parna žag. Vodsivo zastopa poseben odbor, prodaja je poverjena tvrdki Travers d. d. v Zagrebu.

× Ukinjenje izvoznih pristojbin v Romuniji. Romunska Narodna skupščina je odobrila zakonski osnutek, ki predvideva ukinitve izvoznih pristojbin za živino in druge poljedelske proizvode. Ta ukinitve se nanaša posebno na govejo živino, konje, prašiče, ovce, pšenico, oves, koruzo, moko, suh fižol in zelen grah.

× Usoda Brunnerjevih tekstilnih tovarnov. »Ambrosiano« poroča o vpoklicu delničarjev ital. tekstilnega koncerna »Cotonificio Veneziano« k izrednem običnem zboru, ki naj bi se vršil koncem t. m. in čigar dnevni red vsebuje odločitev prevzema znanega Brunnerjevega koncerna (Cotonificio Triestino Brunner). S tem bi bila likvidirana sanacija Brunnerjevega podjetja, ki je lansko leto doživelo tako težak polom. Izred. obč. zbor beneške predilnice naj bi nadalje sklepal o ustanovitvi nove trgovin. družbe za nakup surovin in prodajo izdelkov teh največjih tekstilnih koncernov Italije in sicer Cotonificio Veneziano, Trst, Cotonificio Crespi, Milan in Manifatture Toscane Rinnite, Milan.

× Madjarski tobačni monopol v inozemskih rokah. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Amsterdam: Pogajanja madjarske vlade z amsterdamsko družbo Bataavsch Tabak Co., Amsterdam, v svrhu prevzema madjarskega tobačnega monopola, so zaključena. Potemtakem pride uprava madjarskega tobačnega monopola v inozemske roke.

× Nemški nakupi zlata v Londonu. Veliki nakupi zlata s strani nemških posrednikov povzročajo na londonskem tržišču precej vznemirjenja. V terek je nemška Državna banka nabavila 537.000 funtov zlata v kosih, vendar ta nakup ni izval toliko prahu, kot naslednji nemški odjem pri angleški banki, ki je odstopila Nemcem v sredo 834.000 funtov zlata v kosih. Kljub temu, da so ti nakupi povsem gospodarskega značaja, jih angleško časopisje zelo živahno komentira in se politika izkoriščanja šibkega tečaja funta s strani nemške Državne banke zelo kritično presoja. Posebno se v angleških gospodarskih krogih kritizira delovanje nemške Državne banke pri zadnji akciji znižanja diskontne mere, pri kateri je banka igrala povsem pasivno vlogo, medtem ko je vedno pripravljena za večje odjeme zlata, če ji ti konvencirajo. Vsled teh odjemov so izgledi po znižanju diskontne mere v Londonu postali precej problematični.

× Ogromna porast izvoza nemških lokomotiv. Izvoz nemških lokomotiv se je v prvih štirih mesecih tek. leta pošestoril, napram izvozu lanskega leta v istem času. Vrednost izvoza se je povišala od 5 milijonov mark na 29 milijonov, količina od 3700 ton na 20.100 ton. Skoro polovico izvoza je šlo v Romunijo, drugo mesto zavzema Indija, tretje mesto pa naša država.

× Mitropa. Srednjeevropska družba spalnih in jeditnih voz, d. d. Berlin. To podjetje je v letu 1929 uvrstilo večje število novih spalnih voz v promet. Trenutno je vsak dan v prometu 224 spalnih in 237 jeditnih voz, ki krožijo po različnih evropskih državah. Podjetje ima 188 milijona mark delniškega kapitala in izkazuje za preteklo poslovno dobo 1.054.231 mark čistega dobička napram letu 1928 na 1.151.275. — Dividenda je tudi letos določena na 5 odstotkov.

× Prva borzna kupčija v zrakovlopu. Med zadnjo prekoceansko vožnjo grofa Zeppelina je ameriški potnik French sklenil prvo borzno kupčijo z zrakovlopa. Poslovni Amerikanec je po radiju zrakovlopa naročil newyorški borzi prodajo 1000 delnic, kar je borza seved promptno tudi izvršila.

Borzna poročila

dne 10. junija 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 10. junija. Amsterdam 22-765, Berlin 13-4925—13-5225, Bruselj 7-8992, Budimpešta 9-8987, Curih 1095-90, Dunaj 7-9686—7-9986, London 274-65—275-45, Newyork 56-50, Pariz 200-98—222-98, Praga 176-50—168-30, Trst 295-40 do 297-40 Din.

Zagreb, 10. jun. Amsterdam 22-635 — 22-795, Dunaj 796-88 — 799-86, Berlin 13-4925—13-5225, Bruselj 787-92 — 791-92, Budimpešta 988-87 do 991-87, Milan 295-333 — 297-333, London 274-65 do 275-45, Newyork 56-40 — 56-60, Pariz 220-98 — 168-30, Curih 1094-40 — 1097-40.

Beograd, 10. jun. Amsterdam 2273-50 do 2279-50, Berlin 1349-75—1352-75, Dunaj 796-86 — 799-86, Budimpešta 988-37 — 991-27, Curih 1094-40 — 1097-40, London 274-65 — 275-45, Milan 295-30 — 297-30, Newyork 56-40 — 56-60, Zaris 220-98 — 221-98, Praga 167-50 — 168-30.

Dunaj, 10. jun. Berlin 169-12, Amsterdam 285-05, Kopenhagen 189-55, Stockholm 190-25, Newyork 709, London 34-4450, Pariz 27-8150, Bruselj 98-88, Praga 21-024, Beograd 12-5312, Budimpešta 123-95, Bukarešta 4-2125, Varšava 79-465, Sofija 5-1375, Milan 36-13, Curih 137-25, Curih, 10. jun. Beograd 9-125, Pariz 20-25, London 25-0875, Newyork 516-35, Milan 27-05, Madrid 62-50, Amsterdam 207-65, Berlin 123-20, Dunaj 72-81, Stockholm 138-60, Praga 15-31, Varšava 57-90, Budimpešta 90-325, Atene 6-70, Carigrad 2-45.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanski borzi ni nobenih sprememb. Zagreb, 10. jun. Drž. papirji: 7% inv. pos. 87-25—87-625 (87-25—87-50), Šteta ar. 434—437 (435), Ratna šteta kasa 434—436, Ratna šteta jun. 434-50—436, Ratna šteta jul. 434-50—437 (434-50), Ratna šteta avg. 434—436-50 (435), Ratna šteta dec. 434—437 (436), 4% agr. 54-50 do 55-7% Bler. pos. 85-75—86 (86-125), 7% pos. hip. 84-75—85-25, Banke: Hrvatska 50 d. Praštediona 900—907-50, Udružena 196—167, Ljublj. kred. 122 d. Dedjunarodna 61 u, Narodna banka 8280—8400, Industrija: Sečerača 380—385, Trboveljska 432—438, Slavonija 200 d. Večve 120 u.

Dunaj, 10. jun. d. Bankverein 18-25, Kreditni zavod 47-60, Donav, Sava, Adria 13-65, prioriteti 92-90, Trbovlje 53-50.

Žitna tržišča.

Tendence na ljubljanskem tržišču neizpremenjena, prometa ni bilo. Tečajnih sprememb ni bilo.

Novi Sad, 10. jun. Pšenica: baška 77 kg 207-50 — 210, baška 78 kg 210 — 212-50, gor. ban. 78 kg 210 — 212-50, gor. baška 78 kg 215 — 217-50, ban. Tisa šlep 78 kg 215—217-50, srem. 77 kg 190 — 192-50, srem. 76 kg 185 do 190. — Koruza: baška, srem. 96 — 98, baška srem., ladja Dunav 102 — 104, ban., ladja Dunav 102 — 104, baška, srem. junij 102-50—105, baška, okolica Sombor 98 — 100, srem., okolica Sid 98 — 100, ban. 92-50 — 95. — Moka baška: Ogg Og 340 — 350, 2. 300 — 310, 5. 240 — 250, 6. 170 — 180, 7. 110 — 120, 8. 80 — 90. — Promet: pšenica 24 vagonov, koruza 35 vagonov, moka 16 vagonov, oves 2 vagona, otrobi 3 vagona. — Tendence stalna.

Budimpešta, 10. jun. Tendence mlačna, promet miren. Pšenica: jun. 22-53 — 23-08, 22-51 do 22-52, okt. 20-42 — 20-85 (20-43 — 20-44), Rž: jun. 11-60, okt. 12-32 — 12-82 (12-37 — 12-39), Koruza: jul. 12-60 — 12-80 (12-60 — 12-62), avg. 12-95 — 13-05.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendence za les nadalje mlačna, zaključila sta se dva vagona hrastovih pragon in en vagon plohov in desk. Povpraševanje vlada za bukovne plohe, hrastove plohe, lipove plohe, za je love in smrekove deske, za bukovna metlišča za črni bosanski oreh, za surovo neobrobjen bukovino, za madričere za parjeno bukovino za javorjeve hlode, za bukovne hlode ter za trame raznih dimenzij. Ponujajo se: bukovni testni, hrastove »parizer« deske, borovi brzjavni drogovci, parjena orehovina, škurete, hrastovi hloidi, mecesnovi blodi, bukovne cepanice, smrekove deske, lipovi plohi ter trami raznih dimenzij.

Dunajski živinski trg.

Dunaj, 10. jun. Na trg je bilo prignanih 2197 komadov goveje in druge živine. Cene so se znižale za 5 grošev pri kg.

Nasvete za nove gradbe

načrte, proračune in nadzorstva izvršuje po zmerani ceni gradbeni arhitektonična inženirska pisarna: Tehnični biro »Technac«, Ljubljana, Mestni trg št. 25/I.

Posežite hotel-restavracije

Mariborski dvor Oset, Maribor.

Prenočišče, kopalnice garaže, auto.

KAVA dnevno sveže prazena pri B. MOTON, Vodnikov trg št. 5 Ljubljana

Les za stavbe

popolnoma suh stalno v zalogi pri družbi „LIRIA“ v Ljubljani na Dunajski cesti št. 46 — Telefon 28-20.

Službene objave.

Razglasi kraljevske banske uprave.

VIII. No. 3305.

1441

Razglas.

Tiskarskemu in litografskemu zavodu, knjigovodstvu in založništvu I. Blasnikasasl., delniški družbi v Ljubljani, sem odobril izpremembo imena v »I. Blasnikasasl., Univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža d. d. v Ljubljani« po sklepu občnega zbora delničarjev z dne 8. marca 1930.

Kralj. banska uprava dravske banovine v Ljubljani,
dne 31. maja 1930.

Pomočnik bana: dr. Pirkmajer s. r.

I. No. 1541/5.

Razpis.

Na podstavi § 31. zakona o banski upravi se razpisuje mesto upravnika kmetijske šole v Rakičanu.

Prosilci morajo imeti fakultetno izobrazbo in najmanj 5 let ekonomskega praktičnega dela v smislu 4. odstavka § 7. zakona o pospeševanju kmetijstva.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z vsemi prilogi, je vložiti podpisani kraljevski banski upravi najkasneje štiri tedne po objavi tega razpisa v »Službenem listu«.

Kralj. banska uprava dravske banovine v Ljubljani,
dne 31. maja 1930.

Razglasi sodišče in sodnih oblastev.

Vpisi v združni register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih združgah:

187. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: »Dom«, stavbena zadruga drž. nameštencev in upokojecev, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani.

Po sklepu občnega zbora z dne 12. aprila 1930. so se izpremenila združna pravila v §§ 1., 2., 4., 8., 12., 23., 31., 33., 37. in 39.

Zadruga ima namen preskrbovati svojim članom po ceni in zdrava stanovanja ali lastna domovja. Zato kupuje, prezidava ali gradi na novo primerna domovja in jih članom prodaja ali pa jim oddaja v njih stanovanja v najem. Zadruga tudi pomaga članom, da si sami preskrbe stavišča in grade hiše; v ta namen jim daje posojila iz lastne imovine ali posreduje, da dobe posojila in druge ugodnosti drugod. Za zbiranje glavnice v gradbene namene sprejema zadruga tudi hranilne vloge.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.
(Firm. 663/30 — Zadr. VIII 34/17.)

188. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Ekonom. osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelnštva Bukovec Janko, Mencinger Alfonz in Trupej Franc. Vpišejo se člani načelnštva: Prepeluh Albin, publicist v Ljubljani, Breg št. 10, Azman Ivan, posestnik, Hraše pri Lescah št. 20 in Majcen Aleksander, posestnik, Mokronog.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.
(Firm. 1031/30 — Zadr. VII 82/29.)

189. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Kmetijski hranilni in posojilni

dom v Ljubljani, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Vpišeta se člana načelnštva: Pipan Ivan, posestnik, Vižmarje, p. St. Vid nad Ljubljano in Pucelj Ivan, minister v pok. in posestnik, Vel. Lašče.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1027/30 — Zadr. VIII 90/13.)

190. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Nabavljalna zadruga uslužbenecv državnih železnic v Sloveniji, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani.

Vpišeta se člana načelnštva: Ponikvar Ciril, železniški uradnik v Ljubljani, Masarykova ulica št. 1 in Novan Ivan, zvanik državnih železnic v Ljubljani, Gradišče št. 11, Zemlja Franjo je podpredsednik, Kobal Albert pa je tajnik.

Izbrisejo se člana načelnštva: Fratina Ludvik in Negro Ivan.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 990/30 — Zadr. VII 143/23.)

191. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Prva slovenska zidarska zadruga v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelnštva: Zigon Ivan. Vpiše se član načelnštva: Kosi Ivan, zidarski polir v Rožni dolini VI/26.

Martinač Josip je načelnik, Kogovšek Peter pa načelnikov namestnik.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1028/30 — Zadr. VII 49/24.)

192. Sedež: Metlika.

Dan vpisa: 22. maja 1930.

Besedilo: Vinarska in kletarska zadruga v Metliki, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Vpisala sta se novoizvoljena člana načelnštva Pezdirc Franc, posestnik v Draščih št. 25, in Molek Martin, posestnik v Slamni vasi št. 26.

Okrožno sodišče v Novem mestu, dne 22. maja 1930.

(Firm. 62/30 — Zadr. III 104/2.)

193. Sedež: Novo mesto.

Dan vpisa: 23. aprila 1930.

Besedilo: Zadruga državnih službenika za nabavku namirnica v Novem mestu, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisala sta se iz načelnštva dva člana: Soban Josip in Strajnar Vekoslav.

Vpisali so se novi člani načelnštva: Lamut Anton, učitelj, Kambič Ivan, višji poštni oficijal in Koželj Ljudevit, učitelj, vsi v Nove mjestu.

Okrožno sodišče v Novem mestu, dne 23. aprila 1930.

(Firm. 65/30 — Zadr. II 291/14.)

194. Sedež: Poljane nad Škofjo Loko.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Električna strojna zadruga v Poljanah nad Škofjo Loko, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelnštva: Čadež Anton, posestnik, Srednjavos št. 9. Vpiše se član načelnštva: Šubic Ivan, posestnik in mizar v Poljanah št. 39.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 1042/30 — Zadr. VI 160/26.)

195. Sedež: Rakičan.

Dan vpisa: 22. maja 1930.

Besedilo: Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Rakičanu, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Združna pravila so se izpremenila v § 16.

Zadruga razglasa svoja oznanila z vabilom, nabitim v poslovnih prostorih, v važnejših primerih pa z dostavitvijo posebnega pismenega obvestila.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru, dne 22. maja 1930.

(Firm. 522/30 — Zadr. IV 33/5.)

196. Sedež: Šiška.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Ljudska hranilnica in posojilnica v Šiški, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelnštva: Hafner Michael.

Vpiše se član načelnštva: Malgaj Anton, slikarski mojster v Ljubljani VII., Knezova ulica št. 22.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 985/30 — Zadr. IX 19/3.)

197. Sedež: Šmartno pri Litiji.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Kmečka hranilnica in posojilnica v Šmartnem pri Litiji, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisejo se člani načelnštva: Fincinger Ognjeslav.

Vpiše se član načelnštva: Robavs Ivan, posestnik v Šmartnem.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 935/30 — Zadr. IV 70/57.)

198. Sedež: St. Peter pri Novem mestu.

Dan vpisa: 22. maja 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v St. Petru pri Novem mestu.

Zbrisal se je dosedanji član načelnštva: Blažič Franc, posestnik v Mačkovcu št. 14.

Vpisal se je novoizvoljeni član načelnštva: Bevc Josip, posestnik na Kiju št. 1.

Okrožno sodišče v Novem mestu, dne 22. maja 1930.

(Firm. 96/30 — Zadr. II 46/45.)

199. Sedež: Železniki.

Dan vpisa: 27. maja 1930.

Besedilo: Pašna zadruga za občine Selce, Železniki in Sorica, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Železnikih.

Po sklepu občnega zbora z dne 19. marca 1930. so se izpremenila združna pravila v §§ 1., 21., 29. in 29/a.

Besedilo zadruge se glasi odslej: »Pašna zadruga za selško dolino na Češnjici«, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Sedež zadruge odslej Češnjica.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 26. maja 1930.

(Firm. 965/30 — Zadr. VII 131/27.)

Razne objave.

Broj 44.614/1930.

1442

OGLAS JEFTIMBE.

Predmet: Dobava koksa za Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu.

Središnje ured za osiguranje radnika u Zagrebu održat će u svojim službenim prostorijama u Mihanovićevoj ul. 3, soba broj 315, javnu pismenu jeftimbu i to dne

15. juna 1930.

u 10. sati prije podne za dobavu koksa za uređaj centralno grijanje svoje zgrade u Zagrebu.

Ponude imaju glasiti na cjelokupnu dobavu od 100 vagona koksa za loženje uređaja centralnog grijanja.

Ponude se imaju bilježovati sa Din 100 i predati u zapečaćenom omotu do gore označenog roka u urudžbeni zapisnik Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu. Na omotu valja napisati:

»Ponuda za dobavu koksa na jeftimbeni oglas broj 44.614/1929.«

Jamčevina u iznosu od 5% ponudjene svote za domaće državljane, a 10% za strane, imaju svaki nudioac položiti kod blagajne Središnjeg ureda za osiguranje radnika u Zagrebu te potvrditi o tome uručiti povjerenstvu prije otvaranja ponuda.

Kao jamčevina može služiti: 1. Nevinkulirana uložna knjižica koje velebanke ili gotov novac. 2. Državni vrijednosni papiri računajući ih po nominali. 3. Uložnica Državne Hipotekarne banke, založnice i komunalne obveznice, koje je Ministar Finansija oglasio podesnima za kaucije i

priznao im pupilarnu sigurnost sve po berzanskom tečaju ali ne preko nominala, konačno 4. Garantno pismo novčanog zavoda prvog reda registrirano kod generalnog inspektora Ministarstva Finansija samo kao privremena kaucija, koja se u roku od 8 dana izmjenjuje sa jednom od ostalih spomenutih kaucija.

Dostalac dobave imade ovu jamčevinu povisiti prigodom potpisa ugovora na 10% (strani na 20%) ponudjene svote.

Ponudi dužni su nadmetati priložiti pismenu izjavu da su im uvjeti jeftimbe poznati te da pristaju po istima nadmetati se.

Svaki nudioac ima doprinjeti pismenu uvjerenje svoje nadležne trgovačko-obrtničke komore, esnafa ili sindikata o pravu učestvovanja kod javne licitacije.

Isplata zaslužbine izvršivat će se namirama providjenim taksenim markama u iznosu od 0.5% svote koja se podiže.

Ponude koja ne bi propisanim uslovima odgovarale ne će se uvažiti isto tako i naknadne te brzojavno podnešene ponude.

Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu nije obvezan prihvatiti nijednu ponudu, niti najjeftiniju niti obrazložiti izbor nadmetača.

Potanke i jeftimbene uvjete mogu nadmetati dobiti kod Središnjeg ureda za osiguranje radnika uz cijenu od Din 15— kao i eventualno mužna razjašnjenja.

U Zagrebu, dana 3. juna 1930.
Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu.

1439

Vabilo na redni letni obćni zbor,

ki ga bo imela

Tekstilana, d. d. tovarna sukna v Kočevju, dne 26. junija 1930. ob 16. uri v sejni dvorani Zadrugne gospodarske banke, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 10, s sledećim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega sveta in predložitev bilance ter računa izgube in dobička per 31. decembra 1929.
2. Poročilo revizorjev.
3. Odobritev bilance in podelitev razrešnice upravnemu svetu.
4. Volitev dveh revizorjev in enega namestnika.
5. Raznoterosti.

Tega občnega zbora se smejo udeležiti in glasovalno pravico na njem imajo le oni delničarji, ki založe vsaj 6 dni pred obćnim zborom najmanj 10 delnic z nezapadlimi kuponi vred ali pri blagajni firme v Kočevju ali pri Zadrugni gospodarski banki d. d. v Ljubljani ali pri njeni podružnici v Kočevju. Posest 10 delnic upravičuje do enega glasu.

Ljubljana, dne 6. junija 1930.

Upravni svet.

1440

Vabilo na redni letni obćni zbor,

ki ga bo imela

Zadruga elektrarna, r. z. o. z. v Trbovljah, dne 26. junija 1930. ob šestnajstih (ob 4. uri popoldne) v dvorani Sokolskega doma.

Dnevni red:

1. Zapisnik o zadnjem obćnem zboru.
2. Poročilo načelnštva.
3. Poročilo nadzorništva: a) o reviziji blagajne; b) o računskem zaključku za l. 1929.
4. Sklepanje o računskem zaključku za leto 1929.
5. Izžrebanje treh članov načelnštva in volitev novih članov.
6. Slučajnosti.

Opomba: Če bi bil razpisani obćni zbor nesklepčen, se bo vršil eno uro pozneje drug obćni zbor z istim dnevnim redom in na istem kraju, ki bo sklepan ob vsakem številu prisotnih zadrugnikov (§ 26. zadrugnih pravil).

Trbovlje, dne 6. junija 1930

Načelnštvo.